

IDROTTS- *minnen*

UPPLANDS
IDROTTHISTORISKA
FÖRENING

1986/1996

UIHF FYLLER 10 ÅR

Inom föreningen har vi länge talat om att vi borde ha ett medlemsblad för bättre kontakt mellan medlemmarna och styrelsen, och medlemmarna sinsemellan, men vi har skjutit på frågan i hopp om att vi först skulle få fler medlemmar som ville hjälpa till.

Inför vårt 10-årsjubileum har vi emellertid samlat oss och bildat en redaktionskommitté för att på prov göra en enklare skrift, som härmed presenteras. Kommittén har bestått av Jan Andersson, Inga Löwdin, Birger Persson/Bille Bild, Arne Pettersson och Rolf Pålbrant.

Det visade sig att vi hade många medlemmar som hade något att berätta från den uppländska idrottsvärlden genom åren. Vi tackar dessa medarbetare varmt. Ordföranden har i sin krönika sökt spegla vår egen förenings syften och verksamhet under de tio första åren, som för oss i styrelsen varit spännande och lärorika. Vi hoppas att också våra medlemmar breddat sina idrottskunskaper och haft glädje av det kamratliga utbytet på föreningens träffar.

UIHF:s styrelse

INNEHÅLLSFÖRTECKNING FÖR JUBILEUMSSKRIFTEN 1996

1. Presentation: UIHF fyller 10 år (Styrelsen)
1. Innehållsförteckning
2. En krönika om de tio första åren (Inga Löwdin)
7. Upplands Idrottsförbund i historien (Hilding Gullström)
10. Några axplock ur bandyns tidiga år (Lars-Olof Lindqvist)
13. Inte bara segrar. Ur IFK Uppsalas 100-åriga historia (Lars Bennemo)
14. Idrott och politik 1914 (Inga Löwdin)
18. Historien om en vindflöjel (Arne Pettersson)
19. När cykelsporten var stor i Uppsala (Rolf Pålbrant)
22. Tidiga idrottsminnen från Uppland (Erik Tobé)
23. Uppländsk idrott som jag minns den (Lennart Bodin)
25. Lite om Nordupplands skidhistoria (Birger Lindell)
27. Långdistansare med höga ideal (Gunnar Falkenås)
28. Friidrottslegendaren Thedde Jensen inspirerades av Edvin Wide (Kurt Pettersson)
29. Handbollsminnen från Fyrstadsmatcher under 40- och 50-talen (Elsie Ekedahl)
31. Idrott och bibliotek (Thomas Brylla)
34. Idrotten i Upplandsmuséets samlingar (Håkan Liby)
37. UIHF:s medlemmar i maj 1996
40. UIHF:s styrelse 1996

EN KRÖNIKA OM DE TIO FÖRSTA ÅREN

Den 16 juni 1986 samlades tio idrottsintresserade upplänningar på Historiska institutionen vid Uppsala universitet för att bilda en idrottshistorisk förening i Uppland. Det var Ingvar Rörs, då ordförande i Svenska idrottshistoriska föreningen (SVIF), som tagit initiativet och tanken stöddes av Upplands Idrottsförbund.

Till ordförande valdes jag själv, fastän frånvarande på grund av ett samtidigt "Olympic Solidarity"-uppdrag. Vice ordförande blev Carl-Göran Andræ, sekreterare Bengt Nirje och kassör H.M. Gauffin. Övriga stiftare var Lennart Bodin, Gösta Carlsson, Nils Görenfeldt, Lars-Erik Larsson, Lennart Lundell, John Möllerswärd, Ingvar Rörs och Bror Pettersson.

Den första offentliga sammankomsten ägde rum på hösten hos Upplands Idrottsförbund med Jan Lindroth - numera professor i idrottshistoria och ordförande i SVIF - som talade om "Kyrka och idrott - en omöjlig kombination?" Så följde en mycket givande intervju med "den flygande skol-läraren", olympiacyklisten Gösta Carlsson. Det var en bra start på den utåtriktade verksamheten, som därefter fortsatt med två till fyra träffar per år, s.k. idrottscaféer. Här följer nu en kavalkad av ämnen och medverkande i våra sammankomster genom åren, där egna medlemmar har omväxlat med inbjudna gäster.

UIHF-medlemmar berättar

Erik Tobé har initierat talat om Upplands Idrottsförbund från sin ordförandetid på det för idrotten ganska kaotiska 50-talet. Hans Alsén har kåserat om sina "Möten med idrotten", dels från sin barndom i Petterslund i Uppsala, dels som ordförande i Svenska Korporations-idrottsförbundet.

Staffan Hasselberg har medverkat med ett inspirerat och humoristiskt kåseri om sina "Maratonupplevelser", främst simningen över Engelska Kanalen 1960, men också om massor av långsimningar och Vasalopp.

Olle Halldén har givit "Några idrottshistoriska perspektiv på egna upplevelser", varvid vi fick följa honom bl.a. med gymnaster till Berlin-OS och med Sofiafläckarna till USA. Själv har jag bidragit med ett kåseri om Vålådalen på Gösta Olanders tid, ett idrottscentrum som jag sedan 40-talet besökt ett 60-tal gånger i olika sammanhang - träningsläger, kurser och konferenser.

En sammankomst 1991 var förlagd till Uppsalas stadsbibliotek, där våra medlemmar Thomas Brylla och Marjatta Rutanen var värdar. Thomas kåserade om idrott som motiv i litteraturen och visade därefter tillsammans med Marjatta vad biblioteket har att bjuda på ifråga om idrottslitteratur. Några UIHF-medlemmar visade också exempel på äldre idrottslitteratur som samlarobjekt.

En annan sammankomst 1991 ägnades åt temat Sportfrimärken, där flera medlemmar ställde ut och gav intressanta kommentarer till dyrgriparna. Sune Johanssons omfattande samling beundrades mycket men också Erik Tobés och Bengt-Göran Österdahls samlingar tilldrog sig stort intresse.

Samarbete med Folkrörelsearkivet började vid årsmötet 1987, då vi gästade arkivet. UIHF-medlemmen Charles Forsell beskrev hur arbetarrörelsen bevarar sina minnen i samråd med arkivet och vi fick också se intressanta prov på idrottsföreningars handlingar från äldre tid. Föreningen deltog också 1992 hos arkivet i Uppsalas Kulturnatt med ett kåseri med färgbilder om OS i Squaw Valley 1960 och ställde ut Sune Johanssons samling olympiafrimärken. Arkivet visade samtidigt filmer om Gimospelen 1935 och uppländsk idrott 1964.

Gästmedverkan och olika aktiviteter

Med Upplandsmuseet har samarbetet varit givande. Arkivarien Håkan Liby har 1988 och 1995 medverkat med föredrag och demonstrationer av "Idrotten i museets samlingar". 1995 medverkade Carl Örsan från Riksidrottsmuseet i en dialog med Håkan Liby. 1995 ordnade också UIHF, tillsammans med Upplands OL-förbund och Upplands Skogskarlar och Skogsflickor, en välbesökt utställning, "Uppländsk orientering förr och nu", i museet.

Som gäst har vi haft Sigurd Sigerbro, som visade sin unika film om svenska idrottshjältar, fångade på film långt efter avslutad idrottskarriär. Stumfilmen kompletterades av Sigerbros kongeniala kommentarer. Det var mycket intressant att se hur de forna stjärnorna återanpassats till ett normalt civilt liv. De flesta hade lyckats bra men tragiska undantag fanns.

Gästföreläsare vid årsmötet 1989 var sportredaktören och upplänningen Evert Leijon, som höll ett mycket uppskattat kåseri kring "Idrottsminnen från Norduppland". Med utgångspunkt från Österby Bruk, där han växt upp, berättade han mycket initierat om idrottens framväxt, svårigheter och glädjemen under 10- och 20-talen i bruksorterna i norra Uppland.

Som gäst vid årsmötet 1991 hade vi Stig Pettersson, olympisk höjdhoppare, landslagskapten, styrelseledamot i Svenska Friidrottsförbundet och slutligen SOK-medlem. Han kåserade om olympiska frågor, ett ämne som han är väl förtrogen med från sina olika utsiktspunkter.

Föreningen gästades 1994 av SVIF-sekreteraren Leif Yttergren, som berättade om sin forskning om Friluftsförbundet under titeln "Från skidsport till Skogsmulle". Han behandlade särskilt dragkampen om "friluftsfolket" mellan de mer motionsinriktade organisationerna och RF, varvid en intressant diskussion utspann sig med dr Linder från Främjandet.

Vid tre tillfällen har studieresor gjorts i Norduppland med besök på olika bruksorter hos föreningar, idrottsplatser och arkiv. Vi har träffat ledare och aktiva från olika generationer.

Evald Elmersjö

I Tobo togs vi emot av 89-årige Evald Elmersjö, som berättade om Tobos idrottsliga storhetstid på 40- och 50-talen, då skidornas världsstjärnor ofta var på besök hos skidfabriken eller i tävlingsspåret. I Österby var förre riksdagsmannen Nils Hjort vår värd och demonstrerade sitt hembygdsarkiv, där idrotten har en framträdande plats. Den drivande kraften i dessa norduppländska studier har varit Birger Lindell, adjungerad i styrelsen för Norduppland.

Föreningen har också gjort en bussutflykt till Riksidrottsmuseet i Globen. Vid ett par tillfällen har vi också gästade UIHF-medlemmen Lars-Olof Lindqvists privata museum i Boländerna där vi fått demonstration av föremål, klipp och foton främst från simning, bandy, skridsko och fotboll.

Förutom medlemssammankomster och studieresor har föreningen påbörjat en inventering av idrottsminnen bland äldre ledare och aktiva idrottare inom distriktet. Ett intervjuformulär har framställts och enklare inspelningsutrustning anskaffats. Tyvärr har vi inte lyckats skaffa någon ansvarig för verksamheten, som vi önskar intensifiera innan de intressanta intervjuobjekten går bort. Intresserade av saken är välkomna att hjälpa till!

Presentationer av olika grenar inom upplandsidrotten

Sedan föreningen bildades har vi kontinuerligt ordnat sammankomster om olika idrotters framväxt och utveckling inom distriktet. Det har omväxlande varit paneldiskussioner och föredrag, som tagits upp på band. Hittills har tio grenar avverkats.

"Uppsala, svensk bandys vagga" presenterades inför stor publik vid ett "idrottscafé" på Länsstyrelsen med Skepparn Jansson som ledare av ett panelsamtal. Medverkande var ledare och aktiva från olika klubbar och generationer. Äldste deltagare var "Emma" Ahlström som spelat i IFK:s berömda lag. Bandyen behandlades också i samband med IFK:s 100-årsutställning i museet 1995, dit föreningen var inbjuden. Här paraderade i bild de legendariska bandyhjältarna Sune Almquist och Slevén Säfvenberg samt många män i staten som Hilding Kjellman och Herbert Olivecrona jämte många andra intressanta personligheter.

Styrelseledamoten Rolf Pålbrant har vid två tillfällen talat om sitt vetenskapliga arbete om uppländsk **cykelsport** med många referenser till Uppsalas cykelindustrier och framstående aktiva inom sporten. Forna cykelstjärnor i publiken bidrog med personliga minnen i de efterföljande diskussionerna.

Tre träffar har ägnats åt den uppländska **friidrotten**. Vid den första fick vi höra förre förbundsordföranden Nils Åkhagens målande och humoristiska skildring av 50-talets idrottsliv med framstående idrottare och originella ledare. Därefter kom två träffar med paneler med ledare inom grenen och flera välkända uppländska stjärnor som Olle Bexell, Bertil Albertsson, Lasse Nilsson, Kurt Pettersson, Anne-Catherine Johansson och Monica Pettersson, som alla hade mycket att berätta och diskutera både sinsemellan och med den sakkunniga publiken.

För att vidga verksamheten förlades presentationen av **golfporten** 1992 till Enköping, där stadens golfklubb med ordföranden Arne Ahlström stod för värdskapet. Veteraner från Uppsalas och Enköpings golfklubbar berättade om hur sporten kom till Uppland, om pionjärårens mödor och om privatekonomiska insatser.

"Den uppländska **gymnastiken** genom tiderna" presenterades 1989 i den nya Fyrishovshallen av gymnaster av olika årgångar. Bl.a. berättade 88-årige Folke Lindhe om skolgymnastiken på 10-talet och om Uppsala studenters odysseer utomlands i början av 20-talet. I panelen medverkade bl.a. styrelseledamöterna Bror Pettersson och Edith Johansson. Den moderna gymnastikens framväxt genom den framgångsrika klubben Uppsalafllickorna skildrades också av några av grundarna.

Handbollen behandlades 1993 på ett idrottscafé på Länsstyrelsen. I panelen satt förutom de två styrelsemedlemmarna Elsie Ekedahl och Sigvard Sandberg också Eivor Skyttle, Nils Sjöberg och Roland Wartén. Handbollsfolk från hela distriktet hade slutit upp och deltog livligt i diskussionen.

"**Uppsalasimningen** i historiskt perspektiv" belystes av en mycket sakkunnig panel bestående av Bengt Brattström, Elsie Ekedahl, Gösta Eriksson, Arne Pettersson och Hans Tjernberg. Här berördes allt tänkbart från simundervisningen för farbror Roos och tant Emma i "Lusasken" vid Eddaspången, magisterpromotionerna i nya Fyrisbadet, landskapsmatcherna mot Västmanland och de första möjligheterna till inomhusträning i Uppsala - fram till dagens förnämliga simmarstall i jubilerande Upsala Simsällskap.

MC-sporten presenterades 1994 hos SMK inför en fulltalig och entusiastisk publik. På podiet fanns fem världsmästare - Torsten Hallman, Roine Lööv, Gunnar Johansson, Bill Nilsson och Erik Stenlund - samt juniorvärldsmästaren Peter Jansson. Förutom dessa medverkade distriktets ombudsman för grenen, Anders Lindén, och som utfrågare UIHF:s vice ordförande Skepparn Jansson. Tre historiska motorcyklar demonstrerades också våltaligt av sina ägare.

1919 ägde den första orienteringstävlingen i Uppland rum och med anledning av detta 70-årsjubileum och Upplands Orienteringsförbunds 40-åriga tillvaro togs **orienteringen** upp hösten 1989. I panelen satt representanter för olika epoker och områden inom grenen.

Vid årsmötet 1993 behandlades **skridskosporten** i ett program kallat "Från Einar Albinsson till Jan Landelius - om uppländsk skridskohistoria". Då mötet ägde rum på 100-årsdagen av grenens store pionjärs födelse inledde sonen Bertil Albinsson, också han en känd skridskoledare, med en presentation av sin far. Därefter följde anföranden av en rad framgångsrika aktiva och ledare, som med sakkunskap och humor berättade från sin tid. Det gällde träningsförhållandena på Studenternas, träningssejourer i Norge och hos Gösta Olander i Vålådalen, deltagande i VM och olympiska framgångar. Samtliga medverkande kom från IF Thor, som är den enda aktiva skridskoklubben i distriktet för närvarande.

Hösten 1995 hade turen kommit till **tennis**, då vi besökte Uppsala Tennisklubb. Klubbens ordförande Åke Eriksson redogjorde för klubbens snabba utveckling beträffande utrymmen, ekonomi och verksamhet för olika spelarkategorier och visade lokalerna. Panelen omfattade ledare för olika verksamheter: Olle Bexell, som fortfarande är aktiv i tennis liksom Lars Ternér för veteranerna, Maj-Lis Persson för damsektionen och Hasse Olsson för ungdomsverksamheten. Hasse gav dessutom intressanta glimtar från sin internationella karriär. Upplands Tennisförbund företrädde av sin ordförande, Lennart Löfgren från Sigtuna.

Hur kan vi bli fler?

För närvarande har vi 100-talet personer och sex organisationer som medlemmar och antalet stiger sakta men säkert. Elva medlemmar har avlidit under perioden, bland dem tre av föreningens stiftare. Medlemsvärningen sker ofta då en idrott presenteras på ett föreningsmöte men allra oftast genom personlig påverkan från medlemmarnas sida bland deras bekanta. Vi annonserar våra träffar i pressen, men den vägen tycks vi inte nått några nya och inte heller har artiklar i Fyrisbladet haft avsedd verkan.

Till hjälp i propagandan har vi en värningsfolder, tryckta stadgar och SVIF:s årsbok "Idrott, Historia och Samhälle", som vi får köpa till subventionerat pris. Vi har också gjort besök hos föreningar och idrottsallianser och på Folkrörelsearkivets årsmöte 1988 var UIHF:s ordförande inbjuden att presentera vår förening och dess syften.

Under 1991 gjordes ett försök att marknadsföra föreningen i form av ett torgmöte i Uppsala. Flera styrelsemedlemmar fanns på plats för att presentera vårt material och oss själva. Tyvärr hade vi ingen större framgång - vi fick endast en ny medlem genom försöket. Är upplänningen en smula trögflörtad? Eller använder vi fel metoder?

Ordföranden har under åren deltagit i fyra konferenser, ordnade av Samarbetskommittén för idrottshistoriska föreningar och museer. Vid den senaste konferensen, i Falun hösten 1994, beslöts att SVIF i fortsättningen skall vara samlande organ, vilket innebar att vi som lokal förening anslöt oss som medlem i SVIF.

Inga Löwdin

UPPLANDS IDROTTSFÖRBUND I HISTORIEN

Den uppländska idrotten är mycket äldre än Idrottsförbundets historia. Det finns flera föreningar som varit verksamma i många år före förbundets tillkomst. Vi har Upsala Simsällskap som bildades 1796, kanske världens äldsta idrottsförening. Föreningar som bildades under förra seklet var IFK Uppsala och IF Thor. Under 1900-talets första decennium bildades många ännu verksamma föreningar, däribland Enköpings AI, den första så kallade landsbygdsföreningen, som bildades år 1900.

Den uppländska idrotten har en mycket stark förankring i gångna tider. Som ett litet bevis för detta kan man nämna att Skidfrämjandet under flera år arrangerat en tremilstävling på skidor som 1893 hade status av ett svenskt mästerskap. Segrade gjorde en Uppsalabo, John Möllersvärd, ett bevis för att idrotten i Uppland stod stark trots att det inte fanns något distriktsförbund.

En annan sport med stora framgångar nämligen cykel skulle få stor betydelse i Uppland. Flera stora tävlingar anordnades under åren 1891/92. Det var Svenskt Hjulförbund som tillsammans med Upsala Hjulsportförening och Stockholms Velocipedklubb som arrangerade tävlingar. Det tävlades på höga och låga cyklar med olika sorters däck och med handicap-start.

Till en början bedrevs idrotten ganska spontant och under organisationsmässigt fria former. Först 1906 fastställdes den första distriktsindelningen inom Riksförbundet (RF). Det var då lämpligt att idrotten i Uppland, utom den nordligaste delen, skulle tillhöra Stockholm-Upplands Idrottsförbund.

När IF Thor och dess ordförande, den legendariske skidledaren Sixtus Jansson, kallade Upplands föreningar till en träff i Uppsala för att hävda nödvändigheten av att bilda ett eget distriktsförbund blev det nästan en allmän uppslutning kring dessa tankar. Vid 1911 års idrottsriksdag beslutades att Uppland fick bli eget förbund. Detta bildades den 17 mars 1912. De första föreningarna var Bollklubben 1911 i Uppsala, CK Uni, Enköpings AIF, IFK Heby, IF Thor, IK Sirius, Norrtälje IF, Rimbo IF, Runhällens IF, Sollentuna IF, Tierps IF, Tobo IF, Ultuna IF, Upplands Artilleriregementes IF, Upplands Infanteriregementes IF, UCK, Uppsala Godtemplares IK, UIF och Uppsala Studenters IF.

Den första styrelsen bestod av Sixtus Jansson (ordf.), L. Lilliehöök (vice ordf.), Helge Waerland (sekr.), Hj. Ekstedt (skattm.), J.A. Lundin och Ejnar Lindberg, samtliga Uppsala samt D. Magnusson, Norrtälje och A. Thulin, Enköping. Suppleanter var Sune Almqvist, Abdon Eklund och E.V. Tauvon, alla Uppsala samt Vicke Andersson, Enköping. Styrelsen började omedelbart, sedan ekonomin lösts genom ett förvaltningsbidrag på 150:- från RF, att arbeta genom att ge IK Sirius uppdraget att arrangera DM i terränglöpning. Förbundet kunde redan det första året registrera sin första SM-segrare genom Uppsala Studenters IF:s Gösta (Gösse) Holmér som vann femkampen i friidrott.

Tankarna på egna specialförbund blev allt starkare och 1917 bildades Upplands Fotbollförbund som administrerade fotboll och bandy, samma år blev gymnastiken eget förbund. Det beslutades även att en landskapsmatch i allmän idrott skulle inledas och den 9 juni 1918 avgjordes den första kampen i Gävle med uppländsk seger.

Distriktets många nybildade föreningar började ge de mer etablerade föreningarna konkurrens. Ett bevis för detta var att Söderfors besegrade oslagbara IF Thor i propaganda-tävlingarna.

Orienteringssporten började komma fram i idrottsmännens medvetande efter en försökstävling som hölls 1923 med John Broberg som segrare och distriktsmästare. Man var mycket allround och tävlade i flera idrotter på den tiden.

Tennissporten hade ökat sin styrka genom att flera goda spelare samlades i en enda klubb, Upsala TK.

Upplands Idrottsförbunds ekonomi var efter 17 års verksamhet mycket dålig, 21,80 i kassan och skulder på närmare 500:-, men landskapsmatchen mot Gästrikland samlade över 2000 åskådare så plötsligt var det överskott i kassan på 900:-. Förbundet tog ett djärvt steg 1930 genom att utlysa DM i friidrott för damer, men det var ingen som ville ställa upp som arrangör. Det skulle dröja ända till 1942 innan damerna fick tävla om DM.

Handbollen gjorde sitt intåg och kom att tillföra distriktet stora framgångar. Gymnastikförbundet svarade för 1932 års DM och innan arbetsårets slut var 1933 års DM avklarad med Vesta som arrangör.

DF:et hade länge önskat sig någon form av kansli men ekonomin räckte inte till. 1937 fick förbundet en ökning med 2000:- från RF och då kunde drömmen förverkligas. Upplands idrottsintresserade kvinnor skänkte en handbroderad fana till förbundet 1939.

Boxning blev 1940 en ny idrott genom att Svenska Boxningsförbundet gick in i RF. UIF och Enköpings BK svarade för de aktiva insatserna.

Instruktion hade bedrivits i olika idrotter men ekonomin hindrade en mer omfattande verksamhet. Våren 1945 anslog dock Uppsala stad 1000:- vilket höjdes till 1600:- året därpå. Landstinget bidrog med 200:- för instruktion på landsbygden. Stockholms och Västmanlands läns landsting kom också de med bidrag för samma ändamål. Att instruktionen var efterlängtat bevisar deltagarantalet på olika kurser, orientering 74, föreningsledarkurs 60 och idrottsgymnastik 27.

Nya SDF som tillkom var: Ishockey 1947, Orientering 1949, Friidrott 1950 och Bordtennis 1951.

SDF för friidrott bildas 1950. 4:a fr. v. Erik Minnberg; t.h. Fille Ottosson och Erik Tobé

God kontakt med kommunerna hade styrelsen haft sedan länge. För att denna skulle förbättras ytterligare arrangerades hösten 1953 en kommunkonferens med deltagande av förtroendemän, tjänstemän och idrottsledare.

En ungdomskonsulent kunde med bidrag från RF år 1954 anställas för Gotlands, Stockholms och Upplands distrikt och Göte Blomqvist blev den förste. År 1956 var sista året med den gamla ordningen med 360 direktanslutna föreningar med rösträtt på DF:ets årsmöten.

Med anslag från landsting, kommuner och städer bevisades att idrotten som förut varit ett fritidsnöje nu blivit en del av samhället. Året därpå svarade idrotterna själva för verksamheten. På hösten 1958 beslöt riksidsrottsmötet om den organisationsform som Uppland prövat, innebärande att små idrotter blev ombudsmannagrenar istället för SDF.

Upplands första egna konsulent var Kent Carlén som anställdes 1964. Detta medförde att kansliarbetstiden ökade kraftigt och för att konsulenten skulle få mer tid för fältarbetet anställdes en kanslist på halvtid.

Efter 12 år med lokaler i Fyrisbadet flyttade DF:et 1971 till Folkungagatan. Det administrativa arbetet hade ökat så att ytterligare en heltidstjänst tillkom. I januari 1973 var det dags för ny flytt till Nedre Slottsgatan 6 och det blev möjligt för SDF:en skidor och ishockey att hyra lokaler. DF:et fick möjligheter att ge utökad service till SDF och föreningar genom att en offset-maskin inköptes och en tryckare anställdes med bidrag från AMS.

Datorn gjorde sitt inträde i verksamheten 1984 och servicen kunde utökas ytterligare. Ekonomin är för idrotten ett stort problem både för DF, SDF och föreningar och DF:et har upprepade gånger hos Uppsala läns landsting frågat varför ungdomsarbetet inom idrottsrörelsen ges sämre ekonomiska förutsättningar än inom andra ungdomsorganisationer. Idrottsrörelsen startade 1986 ett eget studieförbund, SISU, det första nybildade studieförbundet på 40 år.

De senaste femton åren har DF:et flyttat två gånger, senast till Portalgatan 9. På grund av det ökande behovet av skriv- och ekonomiservice från SDF:en har personalen utökats med 1½ tjänst. Nyttillkomna idrotter är Volleyboll, Basket och Innebandy.

Hilding Gullström

NÅGRA AXPLOCK UR BANDYNS TIDIGA ÅR

De äldsta "skridskorna" var av djurben - isläggas som arkeologerna plockat många ur jorden. Det var på Snorres tid man åkte på dessa planslipade benbitar, som först på 1500-talet ersattes av järnskenan. Man tog sig lätt fram på den blanka isen men någon bollek utövades inte förrän man kommer fram till slutet av 1800-talet och då utgjordes bollen i början av en trätrissa.

Bandyn fick sitt ursprung märkligt nog i England, som ofta hade is på sina sankar träskenmarker. Namnet bandy sägs härledas från "bend" - engelskans böja, vilket syftar på klubbans böjning. Den första landskampen som spelades en gång gick mellan Holland och England 1891, som engelsmännen vann lätt. Holländarna hade sina isbelagda kanaler att spela på. Till Sverige tog greve Clarence von Rosen - den store idrottsentusiasten - spelet med sig hem 1895. Spelet hette då hockey. Han hade fångslats av rörligheten och spänningen och att "åka på stålskodd fot och slå en trissa med precision" - som han skrev hem - det hade tjusat honom. 1896 startades först Hockeyklubben i Stockholm och mycket snart började uppsalapojkar spela på tillfrusna lergropar och nere på Fyrisån. Man kan nog säga att den svenska bandyns vagga stod i Uppsala på Fyrisån utanför Magdeburg.

Där samlades vid sekelskiftet grabbarna från Läroverket på rasterna och med gymnasisten Sune Almqvist i spetsen - sedermera kallad "bandydoktorn"- skapades så småningom IFK Uppsalas med åren så framgångsrika bandylag. Då Studenternas Idrottsplats inte invigdes förrän 1909, var man länge hänvisad till ån, där inte alltid isen var särskilt bra. Platsen gick under namnet "Gubbarnas", då gamla farbröder från "Invaliden" i Svartbäcken kom ner och hjälpte de yngsta barnen att spanna på "skrillorna".

1901 hade Uppsala Studenters Hockeyklubb bildats och samtidigt fick Sune Almqvist uppdrag att starta Uppsala Gymnasisters Hockeyklubb, som i och med år 1907 blev stommen i IFK:s många segerrika bandylag. Man spelade ända fram till 1905 med trissa och målvakten hade klubba i målet. Skridskorna var enkla och klubbarna liknade landhockeyklubb i sin böjning. Reglerna kom också från England och dessa föreskrev från början elva i laget. 1905 ersattes alltså trissan av en boll och namnet hockey byttes 1906 ut mot bandy och bandyklubbarna lydde i början under Svenska Fotbollförbundet. Så började man spela om svenska mästerskapet och den första finalen gick 1907 mellan IFK Uppsala och Gävle IFK, som Uppsala vann med 4-1. Nu spelades bandy i många länder som Finland, Ryssland, Norge, Tyskland och till och med i Danmark, som hade sitt bästa lag i Köpenhamns Sköytelöper-förening. Ryssarna turnerade med S:t Petersburger Eislaufverein - lustigt nog. Vad ryssarna bl.a. lärde ut var att anfall och försvar skulle samarbeta - något som bandy-doktor Almqvist inte upptäckt finessen med. När IFK:s landslagsback Einar "Linkan" Lindqvist soloåkte genom motståndarlaget och på volley gjorde mål till publikens hörbara förtjusning, fick han en rejäl utskällning av Sune som tillhöll honom att spela på den plats han hörde hemma. Anfallet och målskyttet skulle de fem i kedjan sköta.

Bandyn bredde nu ut sig i Sverige och klubbar dök upp i mångfald. I Uppsala hade Sirius bildats 1908 och i Stockholm fanns Djurgården, AIK, IFK och Göta. Alla nu nämnda dominerade bandyfinalerna under 1910-talet tillsammans med IFK Uppsala, som vann sex år i följd 1915-1920. Sirius, Västerås och Göta var de stora mästarlagen på 20-talet. Studenternas Idrottsplats blev från 1909 den stora samlingsplatsen för skridskokonsten i alla former. Att en viss tveksamhet om den nya idrottsplatsens användande kunde råda, vittnar en artikel i Dagens Nyheter, där signaturen "hr PH" ondgjorde sig över att det förekom "tvifvelaktiga tivolinöjen" på isen. Därmed avsåg han det högst olämpliga i att båda könen skridskoåkte samtidigt till musikaliska toner på "iskarnevalkvällarna", vilket kunde innebära otillbörlig beröring dem emellan. Detta bemöttes vist och begravat av Studenternas Idrottsförenings ordförande Hilding Kjellman (längre fram vår landshövding) i ett brev till bemalde hr "PH" bl.a. med : "att i den stora hufvudstadsprässen utsprida sådana insinuationer, som att idrottsplatsen skulle ha gjort sig bemärkt hufvudsakligen genom några *tvifvelaktiga tivolinöjen*, är väl att med alla medel söka komma till lifs våra sträfvanden att trots idrotts-platsens dåliga beskaffenhet ändock söka hålla den igång så gott sig göra låter." Det kan nämnas att Hilding Kjellman redan 1902 var med i Sunes starka Uppsala Gymnasisters Hockeyklubb.

Men - som sagt - hockeyn blev bandy och trissan byttes ut mot boll. Uppsala blev - under de två första decennierna i synnerhet - starkt dominerande i SM-finalerna genom IFK och Sirius. Genom framgångarna var bandyintresset stort och på vintersöndagarna vallfärdade inte minst släkt och vänner till spelarna med i det långa lämmeltåget genom Flusterpromenaden ner till "Studan". Där fick de glädjas åt inte bara de sinas segrar och mästerskap utan även njuta av "ett perfekt lagspel som gick med hårda linjeräta isbollar från man till man." (citrat från en dåtida sportskribent). Anfallet avslutades ofta med en bakåtpassning till en välplacerad och skott-beredd skytt. Ett försök till individuell "tjurrusning" på den tiden belönades bara med en rejäl utskällning av kaptenen.

Visst uppskattades och beundrades individualism och många fanns som man gärna ville se utföra sina konster. Som målvakt var Sven "Sleven" Säfwenberg den ojämförligt bäste med sina säkra och snabba skridskoparader. Han besatt en reaktions-förmåga utöver det vanliga. Namnet "Sleven" fick han av sina "plockhandskar". Det hette i laget att "kommer dom igenom så gör de' inget för de' klarar Sven". Bland andra färgstarka "lirare" kan nämnas Gustaf Bard, Sirius, som aldrig gick av plan utan att ha slagit in några fri- eller hörnslag eller ha tryckt upp helst en IFK-are i en snödriva.

Einar Lindqvist, IFK:s "Linkan", var som vänsterback ofta på utflykter men genom sina säkra brytningar kallades han "finndödaren" och "brunkebergspumpen". Han sprang gärna på skridskospetsarna och njutbara var också hans brytningar, som åtföljdes av den tvära kovändningen, som fick motståndaren att åka åt fel håll.

Lindorm Möllerswårds bild av Einar Lindqvist.

Sune Almqvist hade vid sin sida Bertil Bohlin, som var den skicklige dribblern och gick under namnet "trollgubben". Publikfavoriter var också i Sirius den lille runde Bie Svanström i målet och den kraftige och effektive backen Elias Knutsson, som spelade med sina långbyxor nedstoppade i strumporna. Någon tyckte att han såg "lantis" ut men han svarade lugnt: "Jag spelar för Sirius och inte för publiken".

Ja, när det gäller klädseln är det intressant att se på de gamla fotona hur olika utrustade grabbarna var. Skridskorna var ofta fastskruvade på en läderkänga, olika stil på byxorna hade man och under klubbtröjan - det enda av samma utseende - satt ofta en vit skjorta med slips eller fluga! Utrustningen, ja - den fick man hålla sig med själv på den tiden. Konstfruset - ack nej - man hoppades på kung Bore och fin is. De år när Kamraterna var som bäst brukade Sune säga - när han åkte ut på isparketten och slog klubban i isen några gånger - "grabbar, idag blir det tvåsiffrigt"!

Idag har vi tyvärr inget uppsalalag som gör tvåsiffrigt - men en återkomst för Sirius i Allsvenskan vill vi hoppas på. Uppsalas gloria som rikets bandystad - den består dock!

Lars-Olof Lindqvist

INTE BARA SEGRAR: UR IFK UPPSALAS 100-ÅRIGA HISTORIA

Vad vore idrotten utan all vår otur, alla orättvisa resultat, alla domartabbar, kort sagt alla våra härliga bortförklaringar?

IFK Uppsala, som förra året firade sitt 100-årsjubileum, har i första hand skördat ära och berömmelse tack vare de tolv SM-tecknen i bandy. Glömda är "de stora nederlagen". De flesta naturligtvis orsakade av felaktiga domslut, gränslös otur, dålig plan, regn och halka eller barbariskt brutala motspelare. Olyckor som t ex berövade IFK Uppsala tre SM-vinster i fotboll och en i handboll!!

Varför inte då i detta hedrande sammanhang lämna ett litet - men i ärlighetens namn subjektivt - bidrag till nederlagens förtvivlade historia.

Tre SM-finaler i fotboll. Tre förluster. Här kommer (bort)förklaringarna:

I 1907 års SM-spel deltog storheter som Djurgården, AIK, IFK Norrköping, IFK Göteborg och Örgryte. IFK Uppsala tog sig elegant till final efter att i semifinalen ha utklassat Kamraterna från Eskilstuna med 9-0. Nu skulle Örgryte, som dominerat svensk fotboll sedan 1896, få en match! Men vid avfärden med tåg till finalarenan i Stockholm saknades en man, högerinnern Ivar Sefve. Han hade missat tåget! Ersättare var ett okänt begrepp; IFK kom till spel med 10 man. Trots detta tog vi ledningen och publiken (6000), som inte gillade Göteborg jublade. Första halvlek slutade 1-1. Sefve hade hämtats via ett senare tåg och gjorde entré, utvilad och spelsugen, lagom till andra halvlek. Glädjen blev kortvarig. Efter två minuter tacklades Sefve regelvidrigt och bröt armen.

När sedan också lagets klippa, centerhalven Hasse Lindman föll offer för Örgrytes hårda spel var loppet kört. Under publikens buanden blev göteborgslaget svenska mästare för nionde gången. Slutresultat: 4-1.

Vårt IFK kom igen. 1908 var det dags för ny fotbollsfinal. Denna gång mot IFK Göteborg på bortaplan. Första halvlek slutar 3-3. Vid oavgjort skulle det bli omspel på hemmplanen Grindstugan, där vi var svårslagna. Andra halvlek såg ut att bli mållös. Men i matchminut 89 sveper Göteborgs Verner Jansson iväg ett desperat slumpskott från sidlinjen. Bollen ändrar riktning i den hårda vinden och hamnar bakom Cederström i målet, via en av våra egna backar!

Vi vandrar vidare i historien fram till 1911 års final. Nu väntade AIK på Råsunda Idrottsplats. "Ett spel i rän, rusk och svår halka" skrev Nordiskt Idrottslif. Våra egna eleganta finlirare led naturligtvis mest av den chansartade och vattenfyllda planen! Efter första halvlek var ställningen 2-2. Andra blev även nu mållös - i 43 minuter. Då slog AIK:s Palme in segermålet för Gnaget - i klar offsideposition! Målvakten Gerhard Pettersson gjorde inget försök att parera, eftersom offsidan var så uppenbar. En uppfattning som delades av både Idrottsbladet och Nordiskt Idrottslif. Och sportjournalister kan väl ändå inte ha fel ...

Det har ännu inte blivit något SM-tecken i fotboll för Uppsala. Studenternas Idrottsförening blev dock svenska mästare i handboll 1939 efter seger mot Redbergslid. 1942 var så IFK Uppsala i final mot IFK Kristianstad på skåningarnas hemmaplan, den s k "korridoren". Ja, planen var trång och belysningen dålig! Vår målvakt Arne Fondelius (i glasögon) hade svårt att komma till sin rätt i dunklet. Och på 4x100 m missade vi ett svenskt rekord 1915 därför att Olle Ottander tappade stafetten framför mållinjen. Men å andra sidan: Det tidigare gällande rekordet hade - IFK Uppsala!

Lars Bennemo

IDROTT OCH POLITIK 1914

Jag kommer här att återberätta ett udda idrottsminne från 1914 efter en maskinskriven rapport av O. Kullberg, Vaxholm 1916: "Ber ättelse om budkavlen från övre Norrland till Sveriges Konung Gustaf V". I rapporten figurerar en rad kända uppländska idrottsmän som Sixtus Jansson, som var slutman i kedjan av budkavlebärare. Jag har sett på budkavlen främst ur idrottslig synvinkel men försökt sätta in den i sitt politiska sammanhang.

Redan på 1910-talet kom idrotten att tas i anspråk i politiska sammanhang. Som ett exempel på detta kan budkavlen från övre Norrland med anslutning till "bondetåget" räknas. Den 20 december 1913 hade lantbrukare från 120 av Upplands socknar samlats till ett möte i Uppsala, där man beslutat att uppvakta Gustaf V i försvarsfrågan. Namnet på manifestationen skulle vara "Bondetåget 1914". Man skulle till kungen uttala farhågor om landets framtid och betona sin beredvillighet att ställa upp till landets försvar. Arrangörerna betonade sin fosterländska inställning men sade sig helt ta avstånd från partipolitik i sammanhanget.

Idén att sända en budkavel, som skulle anslutas till bondetåget föddes i början av år 1914 i militära kretsar i övre Norrland. Budkavlen skulle föras från Luleå över Umeå, Skellefteå, Örnsköldsvik, Hudiksvall, Gävle och Uppsala till Stockholm. Den skulle oavbrutet färdas i fem dygn och den 6 februari ansluta till bondetåget, vars tankar man sympatiserade med. Meningen var att huvudsakligen färdas per skidor, men på grund av besvärligt väglag kom olika transportsätt till användning.

Budkavlen på väg.
(Föres av Einar Sonne.)

En budkavle från höga norden.
(Ur "Ett folk på marsch" av Erik Lindorm, 1958)

Den 1 februari avsändes från Norrbottens allmoge efter gammal sed en budkavle, som på 4 dygn och 21 timmar fördes på skidor, sparkstötting, på skridskor och till fots, till dess slutligen en Uppsalastudent, kand. R. Jansson, vid middagstiden den 6 februari på Stockholms slott överräckte budkavlen. Den lydde:

Till Konungen!

Innebyggare i nordligaste Sverige, säkerligen de olyckligaste bland svenskar i händelse av ofärd, instämma härmed till fullo i Bondetågets idé och förklara oss inför vår Konung villiga att bära de bördor för försvaret, som äro nödvändiga för att inge förhoppning om att gamla Sverige fortfarande som hittills må kunna bibehålla sin uråldriga frihet oförkränt.

Gammelstad den 1 februari 1914.

På Norrbottens allmoges vägnar.

N. G. Nilsson.

A. H. Hedström.

(Uppsalastudent, kand. R. Jansson, skall vara Fabrikör S. Jansson, /redaktionens anm.)

En febril telegramväxling ägde rum mellan initiativtagarna i Norrbotten och representanter för de planerade delsträckorna. På en vecka hade man lyckats skaffa ansvariga ledare för de fem huvudsträckorna. Uppland skulle svara för den sista av dem, sträckan Gävle - Stockholm. Genom dåvarande överstelöjtnanten Hugo Nordenfelts hjälp engagerades fabrikör Sixtus Jansson, då ordförande i Upplands Idrottsförbund, för att ordna denna sträcka och det blev också han som personligen framförde budkavlen sista delen av vägen, från Sigtuna till Stockholm.

Här skall endast den sista huvudsträckan, den genom Uppland, behandlas.

En gästrike förde kavlen till landskapsgränsen, där Herr Ström förde den 22 km till Marma, där den övertogs av Bokhandlaren Carl Malmberg och Handlanden Carl Johansson och fördes 25 km till Tierp. Sträckan Tierp - Uppsala, 56 km, fullgjordes av Disponenten Werner Borg och Handlanden J.A.Lundin. Fram till Marma fördes budkavlen till häst och därifrån till Uppsala per velociped, men på grund av de "bottenlösa" vägarna "fingo löparna tillryggalägga större delen till fots medsläpande sina cyklar på bästa sätt".

På sträckorna Uppsala-Alsike-Wassunda-Sigtuna, 41 km, framfördes budkavlen av stafettlöpare bland Uppsalas studenter: jur.kand Gust.Söderlund, kandidaterna Odencrantz, Berg, Ruuth, Mellén och Burman. Natten var så svart att löparna flera gånger hamnade i diken och på grund av ficklampans strejk tog man vid ett par tillfällen fel väg.

Den sista delsträckan, Sigtuna-Stockholm 61 km, hade anförtratts åt Fabrikör Sixtus Jansson och Kand. Rudolf Junell. Sträckan hade Sixtus beslutat ta per skridsko över Mälarens is i hopp om att detta skulle vara den snabbaste möjligheten, men även detta visade sig vara ytterst svårt och strävsamt. Vinden blåste visserligen sida med, men över isen låg 2 cm vatten och termometern visade +7,5 grader. Dessutom fanns det fräthål i isen, som måste undvikas. På grund av öppna ångbåtsrännor måste en omväg på ca en mil tas upp mot Näs fjärden. Rännorna forcerades slutligen med hjälp av stegar. "I sunden vid Hesselby var isen så svag, att den endast bar då löparen lade sig ner, varför landkänning togs vid Lambarudd på Lofölandet". Här hade kandidat Junell måst ge upp på grund av trötthet, men Sixtus Jansson fortsatte ensam och springande in till Stockholm. Vägen från Lovö var lös men framkomlig utan nämnvärd försening. "Genom Stockholm passerade budkavleföraren i skarp marschtakt och icke springande för att undgå allmänhetens uppmärksamhet. Vid ankomsten till slottet fick Kuriren, efter anmälan hos ståthållaren, omedelbart företräde hos H.M. Konungen."

I en samtida skrift citerad i rapporten finns en skildring av budkavlens ankomst till slottet:

»Budkavlen framme. Ett minnesvärt ögonblick.

Klockan var I.

Upplänningarnas långa tåg var slut, sedan häradsfana efter häradsfana, hälsande Konungaparet, passerat förbi, envar fana följd av hundratals allvarliga allmogemän. Det blev en rast på 15 minuter, innan sörmlänningarna fingo komma. De Kungliga med uppvaktning stodo just i begrepp att draga sig tillbaka, då bland uppvaktningens uniformer och ordnar en livlig rörelse uppstod. Halvt kvävda rop hördes.

Det var som i "Stenbocks Kurir", då ropet ljöd:

"Kurirn, Ers Majestät."

Mitt i Vita Havets grannlåt, omvärvd av guldsmidda hovmän, syntes en sportklädd, spänstig ung man med väderbiten hy, svettig panna och lerstänkta skor och kläder.

Det var siste mannen i budkavlekedjan, han som hade att slutligt frambära Norrbottens hälsning, denna hälsning, som genom ödemarkernas tomhet, över istäckta kärr, genom de oändliga skogarnes mörker, från fjärran norden och till Kungaborgen burits av duktiga svenska löpare.

Den siste i kedjan stod där, trygg och glad, leende, om än något flämtande, med breda skuldror och öppen panna, en svensk ynglingatyp. "Jag har sprungit i ett tag från Drottningholm" sade han. "Jag kunde ej begagna skridskorna, ty isarne buro ej." Och med ogenerad, vördsam öppenhet blickade han in i de Kungliges ögon, under de tacksamma handtryckningar, som mötte honom. Den djupt rörda landsmodern - Drottningen - slöt honom i sin famn.«

Sixtus berättar själv mera nyktert om ankomsten till slottet och överlämnandet av budkavlen: "Vägarne över Uplandsslätterna äro för närvarande av uslaste slag, en enda mångenstädes fotsdjup lervälling. Då jag beslöt mig för att utesluta hästen såsom hjälpmedel försvårade jag, i en grad som jag då knappast kunde ana, framförandet av budkavlen genom mitt område.

Allt gick emellertid lyckligt och endast 30 minuter efter den beräknade tiden kunde jag till H.Maj:t Konungen överlämna budkavlen. Synbart förtjust bad mig H.Maj:t till alla som medverkat vid budkavlen framföra sina hälsningar och tack."

"Jag vill tillägga att de 30 minuternas försening bidrog på ett lyckligt sätt att jag kom på den fördelaktigaste tidpunkten nämligen omedelbart efter det Uplands allmoge hälsat Konungen." Sixtus Jansson togs också emot av statsminister Staaf "som oaktat pågående statsrådsberedning, välvilligt tog emot den till regeringen ställda skrivelsern".

En något äldre Sixtus Jansson

Kommentarer

Uppropet om ett bondetåg avsågs vara politiskt neutralt men blev naturligtvis ett inlägg i försvarsdebatten, försvaret var ju tidens stora fråga. Så uppfattades också manifestationen av kungen som höll det s.k. borggårdstalet som svar till talarna från bondetåget, vilket ledde till regeringskris och ministärens avgång.

Att man från försvarets sida tog ställning för en förstärkning var helt naturligt med tanke på den oro som härskade i Europa. Sven Hedins *Ett Varningsord* hade kommit ut och insamlingen till den s.k. F-båten var just avslutad, men andra försvarsfrågor som infanteriets övningstid diskuterades livligt. Att just garnisonen i Boden tog tillfället i akt ansluta till manifestationerna i söder, och göra sin existens synlig, är förståeligt. Man levde i gränsbygd och hade ett mycket vidsträckt område med stora naturrikedomar att försvara.

Man kan fråga sig hur idrotten kom in i bilden. Hur kom det sig att idrottsmän och idrottsledare så villigt ställde upp? Som jag ser det föll det sig naturligt att anlita krafter inom den unga idrottsrörelsen och den frivilliga skytterörelsen för att föra budkavlen genom landet. Idén att sända en budkavle uppstod ju bland officerare, en yrkeskår som hade många ledande män inom idrott och skytte och hade stora möjligheter att påverka dessa organisationer.

I efterhand kan man konstatera att idrotten på ett tidigt stadium varit indragen i ett storpolitiskt skeende. Var deltagarna i budkavlen medvetna om detta? Tyvärr kan vi inte få veta något om detta, då aktörerna för länge sedan gått bort. Beträffande sträckan genom Uppland kan man konstatera att deltagarna i budkavlen var i det borgerliga samhället etablerade personer i 30-årsåldern samt universitetsstuderande. Man får väl förmoda att deltagarna samtidigt som de utförde idrottsliga, ibland äventyrliga prestationer, också sympatiserade med bondetågets inställning i försvarsfrågan.

HISTORIEN OM EN VINDFLÖJEL

Den i slutet av 1930-talet bildade föreningen Gamla US-simmare arrangerade ett par gånger varje sommar simtävlingar för sina medlemmar. Nu var det inte fråga om att tömma sina krafter i ansträngande övningar, många hade ju kommit långt upp i åren. Nu gällde det oftast korta och kanske lite lustfyllda grenar med inslag av någon form av handikapp. Tävlingarna avgjordes mestadels i Fyrisbadets djupsump, inte sällan betittade av en road och ibland talrik publik.

Sommarens sista tävlingstillfälle följdes traditionellt av en enkel sillsexa i US' trevna klubb- rum under magistertrampolinen i Fyrisbadet.

Greve Carl Robert Mörner och simmaren-polospelaren Olle Waernborg är huvudfigurerna i denna sanna historia.

Efter sillsexan i Fyrisbadet var de en sen timma - eller var det kanske en tidig - på väg hem. Sakta vandrande Svartbäcksgatan söderut stannade de för en stund upp i höjd med "gamla kallbadhuset". Huvudlängan stod ännu kvar, nu mer än femton år efter det att verksamheten upphört.

Det gamla badhuset från åsidan. FA, Uppsala

Nu var emellertid rivningstillstånd utfärdat, rasket skulle bort! Uppe på taket satt vindflöjeln från 1857 kvar, den måste räddas! Greve Mörner, som i de trängre kretsarna helst nöjde sig med att vara Calle Mörner, fick fart på Olle. "Du Olle, som är ung och spänstig, du får upp och hämta ner den där!"

Olle agerade snabbt - det var inte långt mellan ord och handling i det läget. Efter ett par ögonblick fanns flöjeln i Olles händer; det var enkelt att få loss den från det halvt murkna trävirket. Minuten senare hade Olle fått markkontakt igen, bara för att finna sig i armarna på en cykelberiden poliskonstapel som omedelbart förklarade Olle anhängen, för stöld eller egenmäktigt förfarande. Nu ingrep Calle Mörner, och nu var han greve Mörner igen. Med myndig stämma talade den reslige greven om vem han var. "Ni skall omedelbart släppa den här mannen, han har utfört en kulturgärning och är i stället värd er aktning!"

Det hjälpte inte mycket. Olle Waernborg ledsagades av den tidigare cykelberidne polis-konstapeln till polisstationen. En myndig ÖK tog emot, och rapport skrevs. Saken skulle ha sin rättsliga gång! Olle Waernborg släpptes fri efter förhöret, men vindflöjeln togs i beslag av polismakten.

Dagen efter stegade greve Carl Robert Mörner upp till herr polismästaren Hans Eriksson för att framlägga sina synpunkter. Polismästaren lyssnade noga på grevens försvarstal och beslutade lägga ner ärendet, innan det gick till åtal. Olle Waernborg slapp således böter eller eventuellt fängelsestraff.

Vindflöjeln återbördades och kan i sommar beskådas på US' jubileumsutställning i Upplandsmuséet.

Arne Pettersson

NÄR CYKELSPORTEN VAR STOR I UPPSALA.

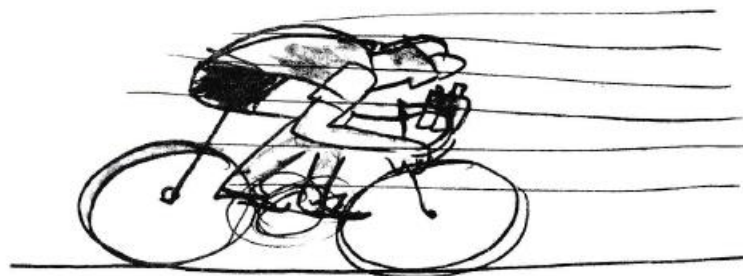
Cykelsporten är tveklöst den idrott, där Uppsala vunnit de största framgångarna såväl nationellt som internationellt. Uppsalacyklisternas storhetstid sammanföll också med motsvarande högkonjunktur för stadens cykelindustri. Det var redan på 1910-talet som flera av landets bästa landsvägscyklister värvades från klubbar i Eskilstuna, Stockholm, Örebro och Västerås till de nybildade uppsalaföreningarna: Upsala cykelklubb (UCK bildad 1906), UNI (1908) och cykelsektionen i IF Thor (1913). UCK var för övrigt den förening som arrangerade det första s.k. Skandinaviska cykelloppet ("Skandis") 1909, som sedan dess pågått i obruten följd. Året därpå stod klubben som arrangör för de första svenska mästerskapen på landsväg på 10 och 100 km. Mästare på den korta distansen var UCK:aren Gustaf Eriksson. Driftig ordförande i UCK under många år var Gösta Wåhländer (1908-1934).

Den förste och länge den störste av det dussin s.k. firmaåkare, som skulle dominera svensk cykelsport, var Ragnar "Ragge" Malm som 1911 anställdes av Josef Erikssons hopsättningsfabrik i Uppsala. På "Joffes" cykel Fram hemförde "Ragge" ett otal segrar under sina 25 aktiva år, bl.a. 11 svenska mästerskap, 6 triumfer på Mälaren runt-loppet (33 mil med individuell start), seger på DN:s 6-dagars 1925 samt totalsegrare i Hermesloppen. "Ragge" representerade från 1917 IF Thor. För UCK tävlade sådana storåkare som A.W. Persson, som 1913 blev svensk mästare på 10 och 100 km och på Mälaren runt, samt Gunnar Sköld, vars främsta merit var världsmästartiteln 1921. UNI:s stora namn var Harry Stenqvist, som 1920 blev olympisk guldmedaljör.

Under 1920-talets år av högkonjunktur med ökad produktion, större vinster men även hårdnande konkurrens, började de stora cykelfirmorna, främst Nymans, "Joffes", Lindblads (med märket Crescent) och Wiklunds (Nordstjernen) alltmer att använda tävlingscyklismen som ett reklam- och konkurrensmedel. Ett bra exempel på detta är Hermesloppet - en tvådagarsstävling på 63 mil mellan Uppsala och Rättvik som arrangerades i samarbete mellan Nymans verkstäder och UCK. Det var den första stora, kostnadskrävande etapptävlingen (UCK:s utgifter för de 4 årens tävlingar 1922, 1923, 1925 och 1926 var inte mindre än 30.000 kr.) med följebilar, mc-ordonnanser och servicemän. Ännu större krav på såväl aktiva som arrangörer ställde Dagens Nyheters och Hammarby IF:s sexdagarslopp (1924-31 och 1933). Under dessa tävlingar (cykelfabrikernas utgifter var 3-5.000 kr) med hårda "firmastrider" mellan de 4 stora fabrikernas tävlingsstall på de 30 mil långa etapperna, höll sig uppsalacyklisterna väl framme. Einar "Orsa" Bolin (UCK) var loppets förste segerherre 1924, medan "Ragge" segrade 1925 och Gösta Björklund (SK Fyrishof) 1930.

En verklig storhetstid för Uppsalas tävlingscyklistar inföll i slutet av 1920-talet, vilket inte minst var Arthur Gozzis förtjänst. I december 1927 bröt sig han och bl.a. Holmfrid "Storvikarn" Eriksson ur moderklubben Thor och bildade SK Fyrishof. Redan det första året (1928) blev Fyrishof landets framgångsrikaste cykelklubb, då ett 40-tal licenserade cyklistar hemförde 37 individuella och 25 lagsegrar samt 5 av 6 möjliga SM-tecken. Det stora namnet detta år var Gösta Carlsson, Gozzis speciella skyddsling, som i det olympiska cykelloppet tog hem en bronsmedalj och senare på året blev nordisk mästare. Övriga framgångsrika Fyrishovare som några år mer eller mindre dominerade svensk cykelsport var Nils Velin, Bernard Britz, Hjalmar Pettersson, Folke Nilsson, Erik Jansson, bröderna Einar och Ivar Aspmann, Rolf Carlberg och Sven Thor.

Ett organisatoriskt storverk utförde Gozzi och Fyrishov genom att tillsammans med Stockholms-Tidningen arrangera de s.k. Osloloppen 1928-1931 mellan Oslo och Stockholm. (IF Thor stod som arrangör för det första Osloloppet 1927). Här fick dock uppsalaåkarna stå i skuggan av stjärnor som Georg "Enskede" Johnson, dansken Henry Hansen och finländaren Raoul Hellberg. De bästa placeringarna för Uppsalas del nådde Erik Jansson, 2:a 1929 och Hjalmar Pettersson, 3:a 1930.

Cyklist i motvind.

En annan organisatorisk, sportslig och publik framgång var det varvlopp (GP), efter kontinentalt mönster, som Fyrishovs duktiga ledare med bl.a. Bertil Carlberg arrangerade 1933. (Gozzi hade då lämnat klubben.) 1930-talet, efter depressionsåren, innebar f.ö. en ny högkonjunktur för cykelindustrin och cykeln blev ett oundgängligt transport- och rekreationsmedel.

Efter att Nymans verkstäder köpt upp först Lindblads, 1931, och senare Wiklunds i Stockholm 1939/40, blev företaget ledande inom sin bransch. Nymans höll sig i ett tjugotal år med två tävlingsstall, Crescentåkarna som var stationerade i Stockholm tävlande för Hammarby m.fl. stockholmsklubbar och Hermesstallet i Uppsala. Även om en och annan av Uppsalas egna åkare t.ex. Martin Lundin, UNI, (SM-1:a på 150 km 1937) och Evert Olsson (NM 1937) hade en del framgångar, var de stora affischnamnen inga från uppsalaklubbarna, utan i stället Ingvar Eriksson och Sven "Svängis" Johansson båda Hammarby IF. Först under krigsåren skulle några uppsalacyklister nå högsta elitklass, främst då bröderna Halle och Bengt Janemar (UCK) samt "Spurt"-Harry Jansson och Berndt Klefborg (Fyrishof).

Dessa var särskilt framgångsrika i de många varvlopp i stadscentra som var den nya tävlingsformen på 40-talet. Enligt Halle var han och "Spurt"-Harry tidvis så överlägsna i de många TT- och Grand Prix-loppen att de i förväg kom överens om vems tur det var att vinna. Halle Janemar är den mest meriterade med ett junior-SM redan 1937, och av hans senare meriter kan nämnas SM-1:a på 50 km (1944) och en bronsmedalj i VM på bana 4.000 m förföljelselopp (1946). Som enda uppsalacyklist har Halle också en seger i Slottsrundan i Uppsala (1944), ett lopp som tillkom på initiativ av UNI:s legendariske ordförande Eskil Åkerlund. Tävlingen, som kördes i 25 varv blev en stor publik och sportslig succé under de 10 år som den pågick (1941-50).

Den hittills sista, stora framgången för en uppsalaklubb var UCK:s uppmärksammade insats, när föreningen under den första s.k. SM-veckan 1946 (i Norrköping) genom bröderna Janemar och Axel Lindgren vann den första SM-stafetten i ordningen samt lagpriset på 25-milen.

De år som följde utmärktes av de s.k. firmakrigen mellan de gula (Crescent) och de blå (Monark) - en följd av resp. koncernchefers, Gustaf Grahns och Tage Warborns, stora satsning på tävlingscyklismen med ett "stall" på ett 30-tal firmaanställda åkare vardera och heltidsanställda tränare. Bland Crescents många stjärnryttare, t.ex. Harry Snell och Yngve Lundh eller firmaanställda som "Svängis" och Bengt Fröbom, återfanns dock ingen representant för uppsalaklubbarna. Frånsett enstaka framgångar som UCK:s lagseger vid Junior SM i Ystad 1951 (Alf Sandahl, Evert Edberg och S.O. Andersson) kan man konstatera att de tidigare stora framgångarna för uppsalacyklisterna aldrig upprepats - ett faktum som ytterligare underströks av att systemet med firmaåkare upphörde i slutet av 50-talet och att Nymanbolagen köptes upp av Monarkkoncernen.

Rolf Pålbrant

TIDIGA IDROTTSMINNEN FRÅN UPPLAND

Läsåret 1926/27 låg jag i Uppsala för att inhämta kunskaper och betyg i matematik, meteorologi och astronomi, som jag behövde för att bli antagen till lantmäterielever

Jag hade deltagit i Gästrikands DM i orientering 1925 med viss framgång och ställde upp i ett klubbmästerskap för Studenternas IF som gick i närheten av Alsike anhalt., dit vi anlände med tåg. Det var en fin septemberdag då lärkan slog i skyn. Jag hörde till dem som kom runt - vi var faktiskt en mindre då vi for hem än när vi for ut - men den bortkomne lär ha tagit ett senare tåg. På den tiden var det många tåg som stannade i Alsike

DM individuellt gick i oktober och jag tog tåget till Gävle en lördag för att ställa upp för min gamla klubb i Gästrikland, IFK Gävle. Då tåget kom till trakten av Tierp började det snöa och på söndagsmorgonen låg det fotsdjup snö i hela landskapet. DM:et blev inställt men i Uppland kunde det gå av stapeln.

Några söndagar senare anordnade Upplands Idrottsförbund ett inofficiellt DM i budkavle för tremannalag.

Orienteringen hörde på den tiden till Svenska Idrottsförbundet (numera Svenska Friidrottsförbundet) och ansågs av förbundet närmast vara en hjälpidrott på hösten för träningssugna lång- och medeldistansare. Först 1928 blev budkavle-DM officiellt mästerskap

Studenternas IF ställde upp med ett blandat nationslag: Bertil Nordenfeldt, norrlänning. Sven-Adam Ryman, östgöte och Erik Tobé, gästrik-hälsinge. Tävlingen gick mellan Frötuna och Marielunds gårdar och vårt lag vann Upplands första, om ock inofficiella, budkavle-DM. Från tävlingen har jag inga särskilda minnen annat än att jag sprang sista sträckan och det kom jag sedan att göra i många budkavlar.

Studenternas IF ställde upp med ett blandat nationslag: Bertil Nordenfeldt, norrlänning. Sven-Adam Ryman, östgöte och Erik Tobé, gästrik-hälsinge. Tävlingen gick mellan Frötuna och Marielunds gårdar och vårt lag vann Upplands första, om ock inofficiella, budkavle-DM. Från tävlingen har jag inga särskilda minnen annat än att jag sprang sista sträckan och det kom jag sedan att göra i många budkavlar.

Den samhörighet som budkavleframgången skapade kom väl till pass då vi senare i livet kom att samverka då orienteringen efter långvarigt motstånd från Svenska Idrottsförbundet bröt sig ut och 1938 bildade eget specialförbund, SOFT. Bertil var med i förbundsstyrelsen i 33 år, de sista tio åren som ordförande. Självt var jag med i 30 år och Sven-Adam var suppleant i 8 år ännu längre tid ordförande i Smålands orienteringsförbund. De första 12 åren var också Axel "Gubben" Lennqvist suppleant i styrelsen. Han hade 1919 vunnit Upplands och rikets första förbundstävling (DM) i orientering.

Då jag den 1 juli 1948 tillträdde min tjänst som överlantmätare i Uppsala län dröjde det inte många dagar innan Gubben drog iväg med mej på orienteringsövning. Vi cyklade ned till Gottsunda. Därifrån tvärade vi Hågadalens vid Fäbodarna och tog oss in i Nästen till Ekensberg. Därifrån tog vi oss över Predikstolen och Hågadalens tillbaka till våra cyklar.

Gubben skrev natorligtvis in mig i IF Thor, någon annan förening existerade inte för honom. För mej var det inte något annat att tänka på om vår gamla vänskap skulle bestå och det gjorde den verkligen.

Under min studietid fram till 1931 deltog jag i en udda idrottsföreteelse i Uppsala som kan förtjäna att räddas från glömskan. Det var nationstävlingen på skidor. Det var en skidtävling mellan studentnationerna med många deltagare. Det gällde att åka banan, dryga en mil, fort för den enskilde. För nationen gällde det att mobilisera så många som möjligt för att kunna påverka utgången. En matematisk docent hade konstruerat en formel som vägrade prestationerna från de tävlande mot nationens storlek. På min nation, Gästrik-Hälsinge, räknade vi med att en g-h:are var värd lika mycket som två norrlänningar. En februarimorgon omkring 1930 då jag kom ned till Stockholms Central med mina skidor för att fara upp till Uppsala och kämpa för min nation träffade jag två norrlänningar med samma uppsåt. Jag föreslog dem att vi skulle göra likadant som riksdagsmännen sades göra. Vi kan kvitta. "En g-h:are är värd lika mycket som två norrlänningar." "Nej Du, vi ska upp och klå Dej" blev svaret. Vi gjorde därför sällskap på tåget. Norrlänningarna var Gösta Sandin, mångårig ledare inom studentidrotten och framstående mångkampare i allt från friidrott till skidlöpning och skytte, och så Bertil Nordenfelt, min gamle budkavlekumpan. Resultatet blev att en av dem klädde mig och jag den andre. Det sades för övrigt att Norrlands nation enligt den matematiska formeln hade bättre utsikter om många nationer ställde upp. Därför lär Norrlands nation ha underhållit en gotlänning under någon månad före tävlingen och även försett honom med skidor och pjäxor. Det kanske är värt att nämna att det var en damklass också, fastän studentskornas antal då var ganska litet. Vi hade gemensam bana från Grindstugan upp till Kung Björns hög, banans höjdpunkt i alla avseenden. Efter att mer eller mindre helskinnad ha tagit sig ner för den, fortsatte damer och herrar med var sina slingor genom Nästen och tillbaka till Grindstugan.

Erik Tobé

UPPLÄNSK IDROTT SOM JAG MINNS DEN

När eldsjälens Inga Löwdin bad mig skriva en bollsporthistorisk betraktelse, slog det mig att jag egentligen startade mitt "idrottsarbete" med att idka friidrott. Det var på Leifs idrottsplats - där Österängen ligger idag - som jag startade, under ett visst överinsesende av en av Upplands genom tiderna främsta idrottsledare, Ingvar "Fille" Ottosson. "Fille" bodde granne med idrottsplatsen och kunde från sitt fönster göra vissa iakttagelser.

Bland annat började ingen mindre än OS-guldmedaljören 1948 i hinderlöpning Thore Sjöstrand sin marsch mot världstoppen nere i den gamla lergropen i Petterslund, där Henry Östvall med flera iordningställt en löparbana och några hoppgröpar. Självt blev jag aldrig någon friidrottare av klass, trots att en annan stor ledare, Bertil Åström, trodde att jag skulle bli en bra häcklöpare. Fast då höll jag till på Studenternas idrottsplats. Jag kommer aldrig att glömma dusterna mellan Thorare och UIF-are vid DM-tävlingarna på Studenternas. Det är minnen som för tid och evighet har etsat sig fast hos mig. Då hade Thor en ledare i samma klass som "Fille", nämligen Axel "Gubben" Lennqvist.

Men som sagt - det här skulle handla om bollsporter. Först var det handbollen. Jag hade den stora äran att nere i Gamla Tennishallen vid Svandammen under slutet av 30-talet och hela 40-talet och en bit in på femte decenniet följa Uppsala-Studenterna, Uppsala IF, IFK Uppsala och AUS matcher i den ofta fullsatta inomhusladan. Vilka matcher, när UIF och Studenterna hörde hemma i högsta serien! Fick se Studenterna kvadda Redbergslid och UIF besegra Majorna, två Göteborgs-klubbar som tillhörde toppen i Sverige. Ja, RIK gör det än idag!

Vilka fester, där jag fick se målvakter som UIF:s "Macke" Andersson, Studenternas Torsten Petré och IFK:s Arne Fondelius, utespelare som bröderna Lundin, Hasse Nordgren, Åke "Kanon-Åke" Persson, Kalle Ahlin, "Kicki" Danielsson, Olle Wedberg, Evert Sjunnesson, "Mille" Nilsson, Åke Moberg, Bertil Åhman, "Sicke" Andersson och Göran Pettersson. Ja, listan kan göras hur lång som helst.

Glömmer ej heller ledare som UIF:s Gösta Bodén, Studenternas Erik Hedström och eldsjälén Arne "Rockas" Sundström i IFK. Det var tider det, och jag har än idag svårt att förstå varför Uppsala-handbollens kvalité försämrades, när Fyrishallen kom till. Allt skulle ju bli bättre när handbollen fick lämna Tennishallen.

Inom fotbollen är det naturligtvis Sirius historiska debut i allsvenskan 1969 som är den största upplevelsen. En fantastisk upplevelse att se Sirius storlag möta storheter som Malmö FF, IFK Göteborg och allt vad dom nu heter i ädel kamp på Studenternas om allsvenska poäng. Tidigare fick jag och många fler nöja oss med att ha fått se storheter från Norrköping, Malmö, Helsingborg och Stockholm uppträda i vänskaps- och landskapsmatcher.

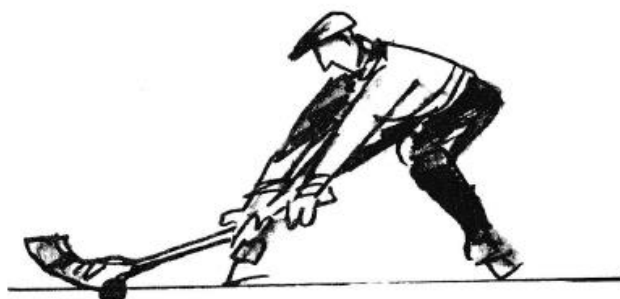
"Tjalle" Mild, Leif Eriksson, Hasse Nilsson, Arne Arvidsson m.fl. var de som förde upp Sirius till allsvenskan under ledning av en av landets bästa tränare genom tiderna. Torsten Lindberg. Glömmer ej heller Vestas kamp för att nå division II, där spelare som bland annat centertanken Ove Eriksson spelade en viktig roll. Sirius upphöjelse, först till ett division II-lag och därefter allsvenskar, gjorde att fotbollen i Uppsala hamnade på den svenska fotbollskartan. Ledare som jag aldrig glömmer inom Upplands-fotbollen är i första hand Thure Bohlin, Oscar Johansson, Helge Andersson, Evert Törnqvist och "Himpa" Waldevik. Profiler som la ner ett jättearbete för fotbollens bästa.

Bandyn kom jag tidigt i kontakt med. Jag är i det här sammanhanget glad över att jag fick se IFK Uppsala i aktion, även om det hände under den anrika klubbens sista skälvande minuter som storklubb.

Likaså Vestas kamp i allsvenskan när legendariske "Sicke" Jansson var i aktion.

Annars är det givetvis Sirius storhetstid som aldrig kan försvinna ur minnet. SM-guld vid tre tillfällen med storheter

som Ulf Fredin, Carl-Erik Askelöf, Gunnar Åberg, Owe Eidhagen m.fl. som stöttepelare.

"Fiskarn" Eriksson var på sitt sätt en stor ledare, Owe Bergström en annan och inte att förglömma Kalle Hagström, Rune "Skepparn" Jansson, Vestas "Ranke" Eriksson och Olle Karlsson, IFK:s "Rockas" och Gunnar Eriksson - ledare som betytt mycket för uppländsk bandy.

Till sist då ishockeyn: Almtunas bravad att 1962 avancera till allsvenskan var en bragd så god som någon. Almtuna var Uppsalas flaggskepp inom puckarsporten och det vore i högsta grad orättvist om jag inte nämner de ledare som betytt mest för ishockeyn i Almtuna, nämligen i första hand Kjell Björkman och "Fiskarn" Erikssons motsvarighet inom ishockeyn, Arne "Småland" Jonsson. Synd bara att inte Almtuna klarade hem ett nytt kontrakt med allsvenskan. Jag inbillar mig att läget inom ishockeyn varit ett helt annat om Almtuna lyckats hänga kvar. Bland annat är jag övertygad om att Uppsala idag haft en ishall värd namnet.

Sammantaget: Alla de publikfester jag fått vara med om på i första hand Studenternas är oförglömliga. Tänk bara det, att Sirius i fotbollsallsvenskan hade 9 000 åskådare i genomsnitt, och att "bara" 3 000 åskådare vid någon av Sirius matcher i bandyallsvenskan på 1960-talet var en stor besvikelse.

Jag har försökt teckna en bild av vad jag fått vara med om och vilka profiler jag sett i aktion både vid sidan av och på banan och har säkert glömt en del. I regel har jag mött härliga, sympatiska och trevliga spelare och ledare och ytterst sällan kommit i kontakt med stjärnor som uppträtt stöddigt och arrogant. För mig har idrotten under hela mitt liv haft en stor betydelse och jag har i min yrkesgörning haft stor nytta av kontakterna med idrotten.

Lennart Bodin

LITE OM NORDUPPLANDS SKIDHISTORIA

Startåret för norduppländsk skidåkning på tävlingsnivå får anses vara 1923, då Strömsbergarna Bror Malinberg och John Broberg tog initiativet till att arrangera skidtävlingar.

Vid ett möte på Johansson's Kafé i Tierp i januari då förutom de redan nämnda deltog också Hugo Löjdqvist och Samuel "Mulle" Johansson, Tierp, Erik Hermansson och Elner Ström, Söderfors, Axel Karlsson, Tobo och J.-A. Lundmark, Örbyhus.

På mötet uppgjordes riktlinjer för framtiden och det bestämdes att namnet på tävlingen skulle vara **Nordupplandspropagandan**. En organisationskommitté bildades. Det beslöts att tre tävlingar skulle anordnas under vintern, två på 30 km och en på 20 km. Endast lagpris för 4-männalag förekom med samtliga tävlingar hopräknade.

Propagandan blev redan från början mycket populär med över 100-talet startande i den enda klassen. Även publikt var tävlingen av stort intresse.

Tierps IF arrangerade den första tävlingen och det berättas om strålande väder med idealföre. Segrare blev Olle Zetterström, Strömsberg, skogspraktikant vid Strömsbergs skogsförvaltning. Olle som kom från Östersund hade en helvit tävlingsdräkt. Tvåa blev John Broberg, Strömsberg och trea Henry Ström, Söderfors.

De övriga tävlingarna hölls i Tobo och Örbyhus. Olle Zetterström vann båda med Söderfors-pojkarna David Dahlström och Sixten Lindblom som tvåa och trea. Söderfors vann lagpriset. Tävlingar vid den här tiden förlades alltid till platser med järnvägsstationer.

Vid tävlingarna i Mehedeby 1943 hade tillkommit klasser för juniorer 10 km, oldboys 10 km och damer 10 km. Startade gjorde 111 seniorer, 59 juniorer och 19 oldboys.

De 7 startande damerna var Inga Kristiansson, Eivor Alm, Eva Eldh, Britta Alm, Gun Pettersson, Skyttorp, Gun Pettersson, Älvkarleby och Karin Pettersson, Österby

Under 20- och 30-talen var förutom Strömsberg och Söderfors även Örbyhus mycket framgångsrika och vann lagtävlingen 1927, 1928 och 1932. Åkarna var Erik Westberg, Gottfrid Jansson, Gösta Wallin, Rolf Bergström samt Sven och Verner Eriksson. Rex kom tidigt med. Goda åkare där var bl.a. Johan Eriksson och Axel Gudmunds.

På distriktsnivå har norduppländska åkare nått stora framgångar. Första DM-segraren var S. Ek, Strömsberg, som vann 30 km 1936.

Ska man kora en skidkung i Norduppland finns många kandidater, men jag fastnar för Tage Eriksson, Strömsberg. Med 9 individuella och 51 stafett- och lag-DM är Tage väl värd denna titel. Dessutom har han 14 andraplatser.

Tages främsta motståndare var Hans Josefsson UIF, Gösta Larsson, Studenterna och umeåbon Tord Karlsson, Fyris. 1962 var Tord med i Umeås vinnande lag i SM-stafetten tillsammans med Birger Åström och Assar Rönnlund.

Skiddrottning i Norduppland är lättare att kora. Eleonor Eriesson, Rex, med 18 individuella DM står i särklass. Grattis Eleonor! När det gäller hemförda DM-tecken från 1957 till 1996 har Norduppland lyckats mycket bra. När alla klasser är hopräknade toppas listan av Storvreta med 79 DM. Strömsberg har tagit 76 DM, Viksta 74, Vassunda 65, Fyris 61 och Häverödal 51.

LÅNGDISTANSARE MED HÖGA IDEAL

Någon gång omkring 1950 fick jag, genom förmedling av friidrottsledaren Göte Grahne, kontakt med en OVANLIG MAN, folkskolläraren Sture Lagerman. "Här har du en gammal svensk mästare", presenterade Göte och meningen var att Sture Lagerman skulle berätta om sin tid som löpare.

Men Sture Lagerman var en anspråkslös man och ville inte tala så mycket om sig själv. Det blev mera en rad episoder och berättelser om en annan löpare, Eric Backman, en världsstjärna och tillika en bohem av stora mått. Det enda Sture Lagerman med en viss humor berättade om sig själv var, hur han hade blivit uppkallad till rektor för folkskoleseminariet i Kalmar och där fått en rejäl avhyvling och sträng tillsägelse "att sluta med de där dumheterna (det var löpningen rektorn åsyftade), det passar sig inte för en blivande lärare att hålla på med sånt".

Om det var rektorns ord eller något annat som gjorde att Sture Lagermans löparbana blev kort, har inte gått att utröna. Men han lät tala om sig, när han som helt okänd vann Sleipners terräng, en stor och uppmärksam tävling på den tiden. 1916 blev han svensk mästare på 10 000 meter med tiden 32.55.2. Han tävlade för Kalmar-föreningen IF Gothia och nådde 1916 sin bästa tid på milen: 32.03.9. (Svenska rekordet var då 31.30.0).

För att få "lite mera kött på benen", d.v.s. uppgifter om denne löpande lärare, försökte jag få uppgifter i Morgongåva. Det visade sig svårt att få fram något, men en man, slöjdläraren Elis Wikström, visste att berätta en del. Att Sture Lagerman var en ovanlig människa kunde denne Elis Wikström berätta. Lagerman var inte bara personligen en nykterhetsman utan var också ledare för IOGT i Morgongåva under många år. Vidare var han scoutledare och gjorde under sin tid en stor insats för ungdomen i "Gåvan".

Men det som han gjorde sig mest känd för, var hans insats under Metallstrejken 1945. Då var inte allt så välordnat med A-kassa som i dag. Svårigheterna var stora för folket i Morgongåva, vars största industri var maskinfabriken. Men Sture Lagerman visste på råd. Han hade fått reda på att man behövde folk för att bryta torv, och därför gick han till verket. Han hyrde helt enkelt en torvmosse någonstans i Västergötland och gav en rad arbetslösa Morgongåva-bor jobb på torvmossen. Ett fint initiativ och ett bevis på vilken unik man denne Sture Lagerman var.

Berättelsen om Sture Lagermans resor tillsammans med Erik Backman är värd sin egen historia. Men så mycket är klart, att den blyge renlevnadsmannen Lagerman fick uppleva en helt annan värld i Eric Backmans sällskap. Eric Backman var inte bara en stor löpare (med olympiska meriter) utan som sagt en bohem och skämtare - men också en föregångare, när det gällde långdistanslöpning.

Gunnar Falkenäs

FRIIDROTTSLEGENDAREN THEDDE JENSEN INSPIRERADES AV EDVIN WIDE!

Trots Thedde Jensens framgångsrika år som veteranlöpare i Uppsala Oldboysklubb - bara under säsongerna 1968 - 1974 blev det sex Veteran-VM-titlar i långdistanslöpning - håller vi i EAI styvt på att Thedde var Enköpings-löpare!

Thedde Jensen (1907-1991) är ett stort namn inom friidrotten i Uppland. År 1919, när Thedde var tolv år, kom Edvin Wide till EAI och tävlade i tre år för klubben. Wide betydde oerhört mycket för EAI:s friidrott i allmänhet och för Thedde Jensen i synnerhet. Visste Du att Wide representerade Sverige vid OS i Antwerpen 1920, alltså under EAI-åren? För de allra flesta står Thedde för långdistanslöpning, men jag har funderat över, om inte Thedde skulle ha hållit sig kvar på 1500 meter, den distans som han vann sitt första senior-DM på?

Under den första eran i EAI, åren 1926-1942, vann Thedde 14 senior-DM i Uppland som EAI-are. Under de sista åren i första EAI-eran placerade sig Thedde bland de fem bästa i SM inte mindre än sex gånger.

Bästa SM-placeringen var 1939 på 10 000 meter, då det blev silver. Thedde är troligen något av en rekordhållare i att ha innehaft Upplands-rekord i många år.

Vad sägs om:

<i>Gren</i>	<i>rekordår</i>	<i>slogs</i>
20 000 m	1942	1985
25 000 m	1940	1985
Timlöpning	1942	1985

Efter denna era flyttade Thedde sedan runt i Sverige och kom via Ärla-Fagersta och Katrineholm åter till Uppland. Då blev det Uppsala och Uppsala Oldboysklubb. Långlöpningsvågen kom och då tyckte han att det var dags att satsa allt på löpning igen: "Som pensionär har man ju tid". Under tiden i Oldboysklubben radade Thedde upp segrar i en mängd veteran tävlingar, med de sex VM-titlarna som grädden på moset.

Thedde levde upp till devisen: "En gång EAI:are, alltid EAI-are". Som 18-åring hade han 1925 löpt Sleipners Terräng på Skansen. Därför var det en självklarhet för Thedde att 50 år senare, 1975, när EAI fyllde 75 år, åter löpa Sleipners som EAI-are. Detta medförde att avslutningen på hans sagolika veteraninsats åren 1975-76 med ytterligare fyra titlar, kom till som EAI-are. Men även Thedde fick till slut ge sig vad gäller ren löpning. Han kunde dock vinna "Veteran-SM" i orientering för "Pojkar 80 år och äldre" år 1987! Thedde var stor som löpare, men minst lika stor som människa.

Kurt Pettersson

Jag minns Thedde med vemod. Jag hade just kommit överens med honom om en intervju för vår förening och skulle ringa och avtala en exakt tid för mitt besök. Jag lyckades inte nå honom den dag jag ville föreslå, men fick då meddelandet att Thedde hade lämnat oss för alltid föregående dag. Vi hade så gärna velat höra honom själv berätta om sitt rika idrottsliv. /Inga Löwdin, UIHF-ordf.

HANDBOLLSMINNEN FRÅN FYRSTADSMATCHER UNDER 40- OCH 50-TALEN

IF Thor startade sin handbollsektion på hösten 1943 och spelade en hel del vänskapsmatcher på våren 1944. Till hösten fick vi vara med i Stockholmsserien på villkor att vi spelade samtliga matcher i Stockholm. Thor hade inte så bra ekonomi att de kunde betala våra resor. I början fick vi spara ihop våra pengar, så att vi själva kunde betala resan. Så småningom började vi anordna 99-öreslotterier för att hjälpa till med ekonomin.

I november 1946 kom några på idén att vi skulle ordna en fyrstadsmatch i Uppsala. Sigrid Karlsson och Gunborg Douhan, som hade anknytning till styrelsen, skaffade några medhjälpare för anordnandet. Vi inbjöd tre städer, som skulle ställa upp med sitt bästa klubbtag. Det blev Artemis från Stockholm, Västerås HF och IFK Gävle. Den 26 november ägde den första fyrstadssmatchen rum. Varje match spelades i 2x7 minuter. Uppsala (Thor) mötte Gävle i den första matchen och vann med 4-2. Stockholm klarade av Västerås med 2-0.

I mellanakten hade vi ordnat med en match mellan ett gubblag och Thors B-lag. Den slutade med resultatet 7-7. Det var en rolig match med Kanaken Ekman i mål, Folke Björkman och Gubben Lennqvist som backar och K.V. Andersson som centerhalv. Kedjorna innehöll bl.a. Einar Albinsson, Anton Wittinger, Nisse Jansson, Sven Nordström och ynglingen Mats Hjelm.

Man hade hjärtligt roligt åt Albinssons inkast och Gubben Lennqvists tacklingar. Den tredje matchen vann Västerås efter förlängning över Gävle med 2-1. I finalen ledde Artemis med 2-1, då Thor genom Gunborg Douhan, när 10 sekunder återstod, utjämnade till 2-2. Det blev därefter fyra förlängningar, innan storskytten Kajan Sahlin gjorde 3-2 för Artemis. Kajan hade tidigare spelat och bött i Uppsala och var känd som storskytt.

Vi blev på det klara med att det lönade sig att anordna matcher. Eftersom publiken blev stor, beslöt vi oss för att fortsätta med fyrstadsmatcherna. Artemis, Västerås HF och Thor var med vid samtliga nio matchtillfällen som ägde rum. Det fjärde laget ändrades många gånger. IFK Gävle ett år, Sandvikens IF två år, Saab från Linköping ett år, IF Oscaria från Örebro två år, Borlänge IF ett år, IFK Lidingö ett år och Långö AIK från Karlskrona sista året.

Den andra fyrstadsturneringen vanns av Thor i final mot Sandviken. Vi lyckades vinna tre gånger och Artemis sex. Thor och Artemis spelade final åtta gånger. Ett minne som man aldrig glömmer är den tredje segern, då vi hade seriematch i Stockholm kl.16.35 mot serieledande Älvsjö. Vi gjorde en fantastisk match och spelade oavgjort med 4-4. Därefter snabbt iväg till stationen med ytterkläder på tävlingsdräkten. Vi tvättade av oss på tåget och

när vi kom till Uppsala slängde vi oss i taxibilar och direkt till hallen. Vi anlände ett par minuter före matchen, där vi mötte Artemis. Hör och häpna - vi vann med 3-1! I finalen mot Västerås vann vi med 5-0. Det var en härlig söndag! I samband med matcherna hade vi förutom gubblaget, gymnastikuppvisningar och några gånger herrmatcher.

IF Thors damlag någon gång i början av 1950-talet

Vi lyckades bra med dessa matcher och det var oftast fullsatt på läktaren. Vilka kommer man ihåg från dessa tillfällen? Artemis hade många fina spelare som i början kanonskytten Kajan Sahlin, målvakten Britta Jarleryd, Alice Söderlund och Gunvor Börje. Senare dök verkliga storstjärnor upp i laget som Aase Velk, Gun Moberg, Gun Rousk, Barbro Lübeck och Gun Holmberg. Från Västerås kommer man särskilt ihåg Ann-Mari Gustafsson och Birgitta Lindberg samt Svea Andersson. Från Sandviken glömmar man ej Gun Collin. Från Thor minns man säkert Ann-Mari Ahlm, Ingrid Nylén, målvakten Ingrid Andersson och A-kedjan Torborg Lundqvist, Elsie Abraham och Gunborg Douhan. Från senare tid då Elsie blivit vänsterback och Bojan Nilsson centerhalv blev det ett starkt försvar medan Lena Söder och Anna-Lisa Persson (Gerhardsson, Taxén) visade framfötterna i anfallet.

På den tiden fanns det inte TV, så därför var det inte svårt att locka folk att se på idrott. De här turneringarna hjälpte oss en hel del med ekonomin. Men varför blev det inte en tionde gång? Det berodde säkert på att Upplands Handbollförbund ordnade många landskapsmatcher och dessutom startade man en Uppsala-Blixturnering.

Elsie Ekedahl

IDROTT OCH BIBLIOTEK

Idrott och bibliotek, hör det ihop? Vad kan en allmänt idrottsintresserad person finna på Uppsala stadsbibliotek? En idrottshistoriskt intresserad person?

Utan att darra alltför mycket på manschetten vågar jag påstå att det finns ett och annat av intresse. Under bokstaven R med underavdelningar i folkbibliotekens vedertagna men en aning kryptiska uppställningssystem finner vi det mesta av idrottslitteraturen.

Först och främst har vi instruktionsböcker inom olika sporter. Det mesta täcks in: Lagsporter och individuella grenar, idrotter med boll och utan boll. De senaste popsporterna, t.ex. innebandy och snowboard, saknar än så länge regelrätta instruktionsböcker med träningsråd, men sådana är säkert på väg. Här förekommer också böcker med regler för olika idrotter.

Vidare finns det böcker av mer allmän karaktär, som inte går att hänföra till särskilda sporter. Det gäller t.ex. litteratur om överlevnad, kost, motion och fysiologi. Dessutom finns böcker om idrottens juridik och naturligtvis debattböcker över skilda ämnen och företeelser inom idrotten.

De flesta stora mästerskap såsom VM eller OS brukar utmynna i en skrift av ett eller annat slag. Såväl sommar-OS som vinter-OS resulterar vanligtvis i en stor volym fylld av resultat för den statistiskt intresserade men också med ett utomordentligt bildmaterial.

Vad gäller idrott i äldre tid finns det inte så mycket bevarat beträffande ren instruktionslitteratur. Är man intresserad av sådan, får man vända sig till universitetsbibliotek eller specialbibliotek. Böcker om idrottens historia finns dock, och här kan bl.a. nämnas

Jan Lindroths *När idrotten blev folkrörelse*. Den har nu tjugo år på nacken och är alltså ett standardverk. Så sent som i fjol kom Jan Lindroth tillsammans med **K. Arne Blom**, mer känd som thrillerförfattare, ut med en mycket tilltalande publikation *Idrottens historia*, en idrottshistorik med sakkunnig och välskriven text och ett ypperligt bildmaterial. En annan roande idrottshistorik från 1969 är **Jan Olshedens** och **Stellan Olssons** *Vad gjorde farfar i höjd?*

En långt gående resa i nostalgins underbara värld kan man göra, när man läser i *Alfabok – till minne av bilderna vi aldrig glömmet*. Åtskilliga fyrtitalister har nog köpt de färgstarka tablettaskarna. Men det var inte för tablettarnas skull, även om de också slank ner, utan för de samlarbilder som följde med askarna. Dessa bilder på fotbolls- och ishockey-spelare samlades och byttes på rasterna med en inlevelse och intensitet som nog många lärare i stället skulle ha önskat på lektionerna.

Naturligtvis finns också Svenska idrottshistoriska föreningens årsskrift *Idrott, historia och samhälle* på biblioteket, från 1981 och framåt.

Till avdelningen historia hör också de föreningshistoriker som finns. Till en del avhängigt av medlemmarnas intresse och initiativförmåga har några föreningar begåvats med krönikor och historiker. Som exempel kan nämnas Uppsala Simsällskap, som har hävdatecknats vid flera tillfällen. I år, 1996, fyller klubben 200 år, vilket också uppmärksammas på allra modernaste sätt, nämligen genom reklam i TV 4 Uppland.

Biografier över enskilda idrottsmän är också en relativt vanlig genre. Det händer till och med att dagens superstjärnor redan porträtterats i biografier. Pernilla Wiberg, Henrik Dagård och den levande hockeylegenden Wayne Gretsky är exempel på detta. Det finns naturligtvis också biografier över den generation idrottsmän som för inte så länge sedan trollband oss vid TV- eller radioapparater, Thomas Gustafsson, Björn Borg och Ingemar Stenmark. Och lika naturligt finns det biografier över dem som kämpade för flera årtionden sedan, Gunder Hägg, Arne Borg, Wille Grut m.fl.

Hitintills har vi endast berört böcker, men en stor del av idrottslitteraturen består av s.k. periodiskt material. Drygt 35 tidskrifter med olika idrotter finns på biblioteket. Riksidrottsförbundets officiella organ, *Svensk idrott*, är den mest allmänna. Annars behandlar tidskrifterna olika idrotter och är inte sällan specialförbundens officiella organ. Till skillnad mot tidskrifterna, som kommer ut med flera nummer om året, kommer årsböckerna endast en gång per år. Även årsböckerna har en bred spridning bland sporterna och här förekommer bl.a. officiella kalendrar, exempelvis *Fotbollboken*, *Bandy*, men också fullödiga årsrapporter som *Årets ishockey*, *Årets fotboll*.

Lite svårare att få grepp om är idrottslitteratur som innehåller idrottsskildringar. Dessa är inte placerade under den ovan nämnda signaturen R. Det har funnits en mångårig tradition inom svensk skönlitteratur att berätta om idrottsmän och deras kamp både i individuella grenar och lagsporter. Idrottsskildringen har naturligtvis ändrat karaktär genom åren, och idyllen, romantiken och Rekordmagasinsandan är idag svår att upptäcka. Det är ingen överdrift att påstå att idrottsberättelsen oftast vänt sig till yngre läsare, men genrens obestridda mästare **Max Lundgrens** berättelse om *Ashöjdens Bollklubb* och friidrottsklubben *IFK Trumslagaren* kan avnjutas lika bra av vuxna.

Bo Sjögren, som också skriver idrottsnoveller i olika tidskrifter, har berättat om ishockeyspelaren Göran i tre böcker och **H. -J. Nielsen** och **Olle Svenning** berättar om fotboll i *Fotbollsängeln* respektive *Förstå halvlek*. Eller varför inte läska oss med den ovanliga kombinationen lyrik och fotboll? **Bengt Cidden Andersson** träffar i samlingen *Hela bollen ska ligga still* en ton som är i det närmaste kongenial:

När skoldagen var slut
brukade jag ensam cykla till den stora fotbollsplanen.
Med riktiga mål.
Med riktig straffpunkt.
Det var alltid en minut kvar
och oavgjort
när vi fick straff.
Jag la bollen på straffpunkten
tog lång ansats
kanonhårt i krysset.
En eftermiddag
blev jag världsmästare
sjutton gånger.

(VM-final)

Sol.
Lärkdrill.
En perfekt stolpboll.

Kioskluckan öppen
sprucken fotbollskorv
med senap
och en kall dricka.

Ibland är livet
stolpe in
och tre poäng.

(Premiärmatchen)

På Uppsala stadsbibliotek finns en speciell samling av Uppsala- och Upplandslitteratur. Materialet har samlats i hop under åtskilliga år och har ingen speciell idrottsinriktning utan är av allmän karaktär. Likafullt finns det här mycket av intresse för en idrottshistoriskt intresserad person, t.ex. historiker över olika lokala föreningar och inte minst en klippsamling innehållande en del idrottshistoriskt material.

Nu tror jag efter dessa rader att man kan slå fast att bibliotek och idrott hör i hop. Och att den som är intresserad av idrott och idrottshistoriskt material har en hel del att hämta på Uppsala stadsbibliotek.

Thomas Brylla

IDROTTE I UPPLANDSMUSEETS SAMLINGAR

Upplandsmuseet, länsmuseum för Uppsala län, har samhällets uppdrag att samla, vårda och tillgängliggöra kunskap om länets kulturhistoria, från stenåldern fram till idag. För att den stora uppgiften skall vara möjlig att klara på ett tillfredsställande sätt, har museet fastslagit ett forsknings- och dokumentationsprogram som pekar ut tre profilområden som karaktäriserar Uppsala län över tiden, nämligen jordbruket, järnhanteringen och den offentliga förvaltningen. Det är följaktligen i dessa sammanhang som den uppländska idrotten kommer in i museiarbetet.

Under lång tid var idrotten bristfälligt representerad i Upplandsmuseets samlingar i form av sporadiskt insamlade föremål och fotografier. Här fanns t ex "Sleven" Säfwenbergs bandyutrustning från 1920-talet, ett antal fotografier från sekelskiftet som bl a belyste Uppsala Simsällskap och cykelidrotten samt en stor prissamling från IFK Uppsala.

Sven "Sleven" Säfwenberg 1898-1950
IFK Uppsala. (Utrustningen finns på Upplandsmuseet)

Dokumentation och utställning 1978

Verksamhetsåret 1978 skulle emellertid innebära en vändpunkt i fråga om upplandsidrottens avspeglning i museisamlingarna. Upprinnelsen var att Upplands Idrottsförbund tog kontakt med museet för att diskutera en utställningsidé med anledning av Riksidrottsförbundets 75-årsjubileum. Det blev snart avgjort att idrotten i länet skulle belysas i en större utställning men dessvärre saknades överblicken och kunskapsunderlaget var i stort sett obefintligt vid det tillfället. Detta faktum blev utgångspunkten för ett större dokumentationsarbete bestående av intervjuer, bild- och föremålsinsamling.

För att ge undersökningen stadga var det viktigt att ställa några huvudfrågor, välja representativa exempel och göra tydliga avgränsningar. En ambition var att vi ville se idrottsrörelsen både ur föreningens och den enskilda utövarens synvinkel. Både stjärnor, medelmåttor och motionsidrottare skulle bidra med information. Likaså var idrott knuten till olika grupper som student-, pensionärs- och korpidsrott av intresse.

Strömsbergs IF och Sirius

Vi ansåg det vara angeläget att fånga föreningsverksamheten i såväl det lilla som det stora formatet. Därför utvaldes två föreningar, Strömsbergs IF i det lilla järnbruket i Tierps kommun samt Sirius i Uppsala. Föreningarna granskades både i historiskt och samtidsperspektiv. Verksamheten, organisationen och finansieringen igår och idag synades, intervjuer och bilder kompletterades med relevanta föremål.

På Arkens gärde, idrottsplatsen i Svartbäcken, föddes tanken hos svartbäckspojkarna att bilda en idrottsklubb. 1907 tog tanken fastare form och idrottsklubben Spurt bildades. Redan år 1908 tog man namnet Sirius. Under de första åren hade man så gott som alla idrottsgrenar på sitt program. Till en början använde Sirius sin "egen" idrottsplats i Svartbäcken men flyttade senare över till Luthagens idrottsplats.

På motsvarande sätt gick det till i norra Uppland några år senare. I juni månad 1912 samlades idrottsintresserade bruksbor i Strömsbergs brukslokal i syfte att bilda en idrottsförening. Två månader senare bildades Strömsbergs Idrottsförening. De första åren stod främst fotboll och allmän idrott på programmet.

John Broberg och "Upplands skidkung" Sivert Eriksson, Strömsbergs IF intervjuades för att mer konkret belysa föreningens verksamhet. Siverts hemsydda skiddräkt och en skida av märket Limex, tillverkad i Tobo, förvärvades tillsammans med ett antal intressanta fotografier.

Idag, knappt 20 år efter undersökningen, har vi distans till 1970-talet och kan i någon mån avgöra om vi valde rätt. Till de bättre förvärven från föreningarna hör de första attiraljerna för bingospel i Strömsberg och en komplett, modern bandyutrustning.

Skolungdomarnas idrottsverksamhet

Ett annat område som museet valde att granska mer detaljerat var skolungdomarnas förhållande till idrott. På tidigt stadium fick vi kontakt med Liljeforssskolan/ Gränbyskolan i Uppsala, där högstadiaceleverna åtog sig att själva dokumentera sin idrottsverksamhet. På detta sätt fick vi en representativ bild av tonåringars engagemang i skolidrott och föreningsidrott på fritiden.

En sjundeklass följdes mer närgånget och ungdomarna berättade om föräldrars och kamraters påverkan, om vilken tid de ägnar åt idrott, både passivt och aktivt, kostnader för utrustning, statusaspekten, vem i familjen som tvättar sportkläderna o s v. Ur denna skolklass utvaldes också en representativ elev, en flicka vars kompletta handbollsutrustning köptes in av museet.

Idrott ur flera aspekter

Två idrottsgrenar med särskilt stark förankring i landskapet studerades noggrant inför utställningen, bandy och cykel. Bandy spelet som härstammar från England torde ha kommit till Uppsala vid 1800-talets slut och introducerades av studenterna. Cykelsporten slog igenom i slutet av 1880-talet och blev den stora modesporten framför andra. Man tävlade då på s. k. höghjulingar och den första tävlingen anordnades i början av 1890-talet.

Under rubriken Uppländska stjärnor fick svenske mästaren i gång 1931, Gösta Grandin, representera gårdagen medan världsmästaren, rallyföraren Björn Waldegård utvaldes till värdig representant för dagsaktuella storstjärnor.

Några intervjuer kretsade kring temat Uppländskan och idrotten och här kom t ex bågskytten Kerstin Wallin, golfspelaren Hillewi Hagström, brottningsdomaren Henrietta Pettersson och fotbollsspelaren Lilibeth Svedborg till tals i dokumentationen.

Också korpidrotten igår - idag blev föremål för undersökning. Särskilt värdefulla var de idrottströjor från Nymans verkstäder respektive Volvo Pentas fotbollslag som museet förvärvade vid detta tillfälle.

Museet och idrotten fortsättningsvis

Som sagts i inledningen utgör idrottstemat i sig inte något prioriterat forskningsområde men självfallet har idrott intresse när det på ett naturligt sätt griper in i andra undersökningar av den uppländska kulturen.

Allt idrottsmaterial, det som samlades in 1978 och det som därefter tillkommit, är givetvis tillgängligt för var och en som är intresserad av idrottsrörelsen i vårt län. Självfallet hoppas vi också att med tiden åter få tillfälle att i en utställning visa upp den del av kulturarvet som knyter an till uppländsk idrottshistoria samt att museets goda kontakter med den uppländska idrottsrörelsen skall bestå.

Håkan Liby

UPPLANDS IDROTTHISTORISKA FÖRENING; MEDLEMMAR 1996-05-01

<i>Namn</i>	<i>Gatuadress</i>	<i>Hemort</i>	<i>Inträde</i>
Abrahamsson, Örjan	Dan Anderssonsgatan 36	754 41 Uppsala	1991
Albertsson, Bertil	Herrgårdsvägen 4	194 35 Upplands Väsby	1987
Albinsson, Bertil	Sysslomansgatan 37 A	752 27 Uppsala	1991
Almgren, Roger	Trevlinge, Rasbo	755 96 Uppsala	1988
Almqvist, Sture	Tjudervägen 14	756 47 Uppsala	1991
Alsén, Hans	Gluntens gränd 1	753 13 Uppsala	1988
Andersson, Evert	Hugo Alfvéns väg 16	756 49 Uppsala	1991
Andersson, Jan	Wallhof, Jumkil	740 22 Bälinge	1986
Andersson, Ragnar	Långåsvägen 19 E	740 30 Björklinge	1987
Andræ, Carl-Göran	Slöjdgatan 17	752 38 Uppsala	1986
Axelsson, Jörgen	Rotyxvägen 17	756 48 Uppsala	1989
Backman-Rydh, Birgitta	Sysslomansgatan 17 A	753 14 Uppsala	1993
Bexell, Olle	Gullvivevägen 14	756 46 Uppsala	1990
Bodin, Hans	Smedsbylegatan 5	753 24 Uppsala	1994
Boman, Harriet	Vilanvägen 47 A	757 57 Uppsala	1993
Brylla, Thomas	Rotfruktsgatan 7	754 49 Uppsala	1988
Carlén, Kent	Prebendevägen 31	740 22 Bälinge	1987
Carlsson, Henry	St Persgatan 19 E, 4 tr	753 20 Uppsala	1988
Carlström, Arne	Sandbrovägen 14	740 30 Björklinge	1994
Davidsson, Hans	Rånäs 6125	762 00 Rimbo	1991
Ekeberg, Yngve	Myrgångsvägen 14	757 57 Uppsala	1994
Ekström, Nils	Laduvägen 6	756 47 Uppsala	1991
Ekedahl, Elsie	Gärdesgatan 2	193 32 Sigtuna	1986
Emgardsson, Ingrid	Sör-Hårsbäck	744 91 Heby	1991
Eriksson, Gunnar	Högby	755 90 Uppsala	1987
Eriksson, Ingvar	Lavendelvägen 4	743 34 Storvreta	1993
Eriksson, Åke	Tallbacksvägen 24	756 45 Uppsala	1996
Falkenäs, Gunnar	Cellovägen 124 R	756 54 Uppsala	1987
Freding, Ulf	Säby, Dalby	755 91 Uppsala	1994
Gauffin, Hans-Magnus	Tiundagatan 53	752 31 Uppsala	1986
Gullström, Hilding	Johannesbäcksgatan 36A	754 33 Uppsala	1992
Hagelin, Bertil	Tegelgatan 45	752 39 Uppsala	1987
Hasselberg, Staffan	Centralvägen 2 A	744 32 Heby	1995
Hedlund, Martha	Luthagsesplanaden 26 C	752 25 Uppsala	1986
Henriksson, Johan	Jällagatan 4	753 24 Uppsala	1991
Holmberg, Göran	Smedsvägen 9	810 60 Söderfors	1994
Högling, Bernt	Svartbäcksgatan 60 C	753 33 Uppsala	1991
Jancke, Per	Hjalmar Brantingsgatan 27	753 27 Uppsala	1987
Jansson, Rune	Slottet, ingång C	752 37 Uppsala	1986
Johansson, Cecil	Lästmakargatan 3 A	754 34 Uppsala	1987
Johansson, Edith	Hamnesplanaden 4 A	753 23 Uppsala	1986
Johansson, Karl-Arne	Gulmåragatan 28	745 63 Enköping	1992
Johansson, Sune	Malma Ringväg 9	756 45 Uppsala	1986
Karenus, Bo	Asplunda	755 91 Uppsala	1993

Karlsson, Bernt	Spetsvägen 4	752 57 Uppsala	1987
Lamberg, Aina	Ribbingebäck	740 21 Järlåsa	1992
Larsson, Bo	Moralund	755 96 Uppsala	1994
Larsson, Lars-Erik	Ulvåsa	740 10 Almunge	1986
Lindahl, Ragnar	Rödvedsgatan 30	754 49 Uppsala	1993
Lindberg, Olle	Österängsgatan 79	753 28 Uppsala	1990
Lindell, Birger	Yvre, Pl. 9087	815 00 Tierp	1990
Lindhe, Folke	Östra Ågatan 73 E	753 22 Uppsala	1990
Lindqvist, Lars-Olof	Svarbäcksgatan 41 A	753 32 Uppsala	1992
Lundell, Lennart	Stamgatan 8	740 40 Heby	1986
Lundin, K-G	Stenhagsvägen 162	752 60 Uppsala	1994
Löwdin, Inga	Tegnérsgatan 36 C	752 27 Uppsala	1986
Löfgren, Lennart	Gneisvägen 1 B	193 41 Sigtuna	1993
Malmborg, Bo	Tunagatan 3 C	753 37 Uppsala	1992
Mattsson Lars	Lisselbo	740 30 Björklinge	1993
Nilsson, Lasse	Sätunavägen 11 B	195 41 Märsta	1991
Nirje, Bengt	Börjegatan 31 C	752 24 Uppsala	1986
Nord, Peder	Pilvägen 13	756 45 Uppsala	1991
Nyberg, Nils	Tegnérsgatan 14	752 27 Uppsala	1992
Nygren, Kerstin	Hjalmar Brantingsgatan 12 A	753 27 Uppsala	1987
Ohlström, Rolf	Värnlundsgatan 51	754 41 Uppsala	1990
Olsson, Hans	Dan Anderssonsgatan 33	754 41 Uppsala	1996
Olsson, Lars-Ivar	Torsgatan 2	753 15 Uppsala	1987
Ohlsson, Tore	Långgatan 10 C	745 34 Enköping	1987
Persson, Birger	Kotullen	741 91 Knivsta	1995
Persson, Sven-Olof	S:t Persgatan 29	753 29 Uppsala	1992
Persson, Mikael	Björkvägen 5 C	740 41 Morgongåva	1988
Pettersson, Arne	Trädgårdsgatan 7 B	753 09 Uppsala	1995
Pettersson, Birger	Villavägen 6	740 61 Tobo	1993
Pettersson, Bror R	Dragarbrunnsgatan 60	753 20 Uppsala	1986
Pettersson, Gösta	Dagermansgatan 7	754 28 Uppsala	1987
Pettersson, Kurt	Björnbärsgatan 15	745 42 Enköping	1986
Pålbrant, Rolf	Hösträngsvägen 13	756 47 Uppsala	1987
Rutanen, Marjatta	Apelgatan 6	754 35 Uppsala	1988
Ryd, Stig	Sysslomansgatan 17 A	753 14 Uppsala	1991
Rörs, Ingvar	Drottningholmsvägen 256	161 35 Bromma	1986
Sandberg Sigvard	Storgatan 18 B	753 31 Uppsala	1991
Santesson, Per	Bellmansgatan 36	754 28 Uppsala	1987
Schenning, Elsie	Kyrkvägen 20, Box 3	740 81 Grillby	1993
Skyttle-Jensen, Eivor	Malma Bergsväg 23	756 45 Uppsala	1991
Stureson, Curt	Jan Eriks väg 4 B	743 30 Storvreta	1995
Sundqvist, Roland	Fålhagsgatan 58	753 24 Uppsala	1993
Svensson, Dagny	S:t Persgatan 19 D	753 20 Uppsala	1990
Söderbärg, Evert	Roslagsgatan 16 A	761 31 Norrtälje	1988
Söderlund, Bengt	Hugo Alfvéns väg 16	756 49 Uppsala	1987
Terner, Lars	Odensgatan 5 B	753 15 Uppsala	1996
Tillander, Arne	Stabby Allé 9 C	752 29 Uppsala	1990
Timan, Ulf	Svarbäcksgatan 76 B	753 35 Uppsala	1986

Tobé, Erik	Flogstavägen 5 D	752 63 Uppsala	1987
Tornberg, Sven-Erik	Eriksgatan 3	752 28 Uppsala	1991
Wahlberg, Nils	Kamomillgatan 7	754 47 Uppsala	1987
Wahlström, Leif	Utmarksvägen 4	740 22 Bälinge	1992
Wass, Lars	Vilanvägen 47 B	752 36 Uppsala	1995
Wettersvik, Bertil	Mollskinnsvägen 31	752 57 Uppsala	1988
Österdahl, Bengt-Göran	Lagundavägen 7	740 82 Örsundsbro	1990
Östvall, Henry	Ynglingagatan 9	753 34 Uppsala	1991

JURIDISKA PERSONER:

Idrottföreningen Kamraterna c/o Håkan Petterson, Bellmansgatan 100	754 26 Uppsala	1994
IF Thor, Lurbo Friluftsgård	755 91 Uppsala	1991
Upplands Idrottsförbund Portalgatan.9, Box 23062	750 23 Uppsala	1992
Korpen Uppsala Motionsidrottsförbund, Box 2110	750 02 Uppsala	1995
Äldre UTK-are c/o Lundin, Prästgårdsg 3A	752 40 Uppsala	1989
Upplands Tennisförbund c/o Birgitta Milbrink, Kornettvägen 5	756 46 Uppsala	1995

UPPLANDS IDROTTSHISTORISKA FÖRENING, STYRELSEN 1996

Ordförande:	Inga Löwdin 018-537874	Tegnérgatan 36 C	752 27 Uppsala
Vice ordförande:	Rune Jansson 018-500228 0292-31087 010-2077423	Slottet, ingång C	752 37 Uppsala
Sekreterare:	Per Jancke 018-144213	Hjalmar Brantingsgatan 27	753 27 Uppsala
Skattmästare: (adjungerad)	Hilding Gullström 018-255104	Johannesbäcksgatan 36 A	754 33 Uppsala
Klubbmästare:	Sigvard Sandberg 018-121672	Storgatan 18 B	753 31 Uppsala
Arkivarie:	Hans-Magnus Gauffin 018-543662	Tiundagatan 53	752 31 Uppsala
Övriga ledamöter:	Elsie Ekedahl 08-59250583	Gärdesgatan 2	193 32 Sigtuna
	Rolf Pålbrant 018-302573	Hösträngsvägen 13	756 47 Uppsala
Adjungerad:	Birger Lindell 0293-50038	Yvre, Pl 9087	815 00 Tierp
Revisor:	Lars-Erik Larsson 0174-26038	Ulvåsa	740 10 Almunge

Årsavgiften, för närvarande 100 kronor för enskilda medlemmar och 150 kronor för organisationer, betalas vid en föreningssammankomst eller insätts på föreningens postgirokonto 818234-7. För avgiften får man kallelser till sammankomster m.m. samt årsboken *IDROTT, HISTORIA OCH SAMHÄLLE*.